

 **laiskai
lietuviams**

DECEMBER 1994 GRUODIS

DIEVĄ MYLINTIEMS VISKAS Į GERA	361	Kun. Jonas Boruta, SJ
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	364	Jonas Lauriūnas, SJ
DIDVYRIŲ AR BAILIŲ VISUOMENĖ?	367	Saulius Aleliūnas
GYVENIMAS PAAUKOTAS KITIEMS	370	Ses. Gerarda Šuliauskaitė
MEILĖ NIEKADA NESIBAIGIA	372	Aldona Puišytė
SEKMADIENĮ ŠVĘSK	376	Arvydas Ramonas
MAMYTE, NEŽUDYK	380	Vilautė Pocienė
NEVOK!	385	Aldona Kačerauskienė
IŠMINTIS IŠ AUKŠTYBIŲ	314	Chiara Lubich
KALBA	388	Juozas Vaišnys, SJ
EILĖRAŠTIS	388	Aldona Puišytė
TĖVYNĖJE	389	Marija A. Jurkutė
ŠYPSULIAI	392	Zenta Tenisonaitė
TRUMPAI	393	Juoz. M.
1994 METŲ “LAIŠKŲ LIETUVIAMS” TURINYS	394	Red.

Šis numeris iliustruotas Edmundo Petrausko nuotraukomis iš Šiluvos Marijos bažnyčios, esančios Londone, Ont., Kanadoje.

Viršelio piešinys — dail. Joanos Plikionytės-Bružienės.

Skyrių vinjetės — dail. Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (ISSN 301-540)— LETTERS TO LITHUANIANS is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to Laiškai Lietuviams, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1994 / GRUODIS — DECEMBER / VOL. XLV, NO. 12

DIEVĄ MYLINTIEMS VISKAS Į GERA

Kun. JONAS BORUTA, SJ

Visos krikščionijos įsitikinimas: Kristaus gimimo, gyvenimo, mirties ir prisikėlimo istorija — centrinis žmonijos istorijos įvykis, kuriame išspręstos visų žmonijos istorijos įvykių prasmės problemos. Nors visa žmonijos istorija — lūžis tarp seno ir naujo pasaulio, dramatiškų pakeitimų — tačiau mes tikime, kad pagrindinis lūžis, svarbiausias žmonijos istorijos posūkis įvyko prieš 2000 metų, tada, kai žemėje kūdikiu gimė žmogumi tapęs Dievas — Kristus. Nuodėmės, tamsos, nelaisvės vaga tekėjusi žmonijos istorijos srovė pasisuko priešinga linkme — į šviesą, į teisumą, į Dievo vaikų laisvę ...

Kristaus gimimo istorijoje jau užprogramuotas vergovine santvarka grįstų imperijų krachas, Kristaus gyvenimo ir prisikėlimo istorijoje, įprasmintą, pašventintą visų amžių laisvės kovotojų, žmonijos dvasinio atsinaujinimo kovotojų pastangų auka. Jėzaus gimimo, gyvenimo, mirties ir prisikėlimo istorija — tai raktas vi-

Tegimsta kalėdinis džiaugsmas, ramybė ir taika visų širdyse!

soms svarbiausioms žmonijos ir atskiro žmogaus problemoms suprasti ir išspręsti. Nesunkiai galime įžvelgti, kad ir mūsų laikmečio problemos Jėzaus gimimo istorija jau išspręstos.

Mus slegia menkavertiškumo kompleksas. Esame maža tauta, Europos periferija, tuo labiau ne pasaulio centras. Taip neilgai, tik vieną kitą dieną tebuvome savo tragiškų išbandymų metu pasaulio dėmesio centre ... Ar gali būti kas vertinga iš tokio užkampio? Bet juk ir Kristus gimė, pasaulį atnaujiniusi ir pakeitusi krikščionybės srovė prasidėjo ne pasaulio politikos ar civilizacijos centre, o tolimame Romos imperijos užkampy, romėnų okupuotos Palestinos periferijoje ...

Kalėdos kviečia pakilti virš menkavertiškumo komplekso. Tęskime žygį už krikščioniškų idealų realizavimą neprislėgta, laisva dvasia ...

Dievas tapęs žmogumi — Jėzus įeina į žmonijos istoriją, kad pakeistų ją, padarytų ją šviesią. Tačiau pasaulio pirmoji reakcija — prieštaravimas — Jėzui nėra vietos užėjoje; Betliejaus gyventojai Jo gimstančio nepriima į savo namus, — Dievas gimsta tvarte. Ir taip visada — žmogus nenori palikti vietos Dievo veikimui ... Dieviškoji malonė, Dievo laisvės dovana nenoriai priimama. Taip buvo Kristaus laikais, taip buvo per šimtmečius, kodėl šandien turėtų būti kitaip? Neturėtume pasimesti, pasinerti pesimizman, susidūrę su išbandymais, sunkumais, nesėkmėm kovoje už tiesą, teisingumą ir laisvę, susidūrę su minios abejingumu šioms vertybėms! Kalėdos kviečia ir tokioje situacijoje tikėti pergale.

Pirmųjų Kalėdų naktį dangus pasveikino Betliejaus kaimelio piemenis linkėjimu “Garbė

Dievui aukštybėse, o žemėje ramybė Dievo mylimiems žmonėms!” Beveik du tūkstančius metų šį linkėjimą Kalėdose kartoja krikščionių širdimi ir lūpomis.

Pirmųjų Kalėdų naktį šis linkėjimas skambėjo paradoksaliai — Garbė Dievui, — na, nebent su išlyga, dangaus aukštybėse — nes čia, žemėje, apie kokią garbę Dievui galime kalbėti, kai Dievo išrinktoji tauta po pagonių statytinio despoto Erodo valdžia! Kokios ramybės galime linkėti Betliejaus motinoms, kai virš jų vaikų galvų jau iškilęs Erodo siunčiamų kūdikius žudyti kareivių durklas! Ir vis dėlto, nepaisant šiurpios realybės, tą naktį angelai giedojo “Garbė Dievui, ramybė žemėje žmonėms”. Ar šiandien 1994 metais švenčiant Kristaus gimimo šventę Lietuvoje situacija mažiau paradoksali? Ar šiandien lengvesne širdimi mes galime priimti kalėdinį linkėjimą: Garbė Dievui, ramybė žmonėms!

Argi Dievui garbė, kad lietuvis, spręsdamas savo krašto likimą, vadovaujasi pilvu, o ne širdimi, ne galva ...

Ar gali būti rami mūsų širdis, kai vėl stovime kryžkelėje žengti į Dievo vaikų laisvę, ar grįžti į vergo praeitį ... Ar gali būti mūsų širdis rami, kai ateitis taip neaiški?

Kokia bebūtų padėtis, neturėtume užmiršti Dievo įsikūnijimo rytmetyje Dangaus pasiuntinio tartų žodžių: Dievui nėra negalimų dalykų. Dievą mylintiems viskas išeina į gera.

Šitokio tikėjimo mūsų tautai nepritrūkdavo sunkiausiais išbandymo metais. Duok, Dieve, kad mums tokio tikėjimo nepritrūktų ir šandien.

Dievą mylintiems viskas išeina į gera!

PO ŽINGSNIO

MIŠIOSĖ

JONAS LAURIŪNAS, SJ

17. VAIŠĖS

Reikia pasakyti, kad šv. Mišių pats gražiausias vaisius yra šv. Komunija iš lotyniško žodžio — susijungimas. Šv. Mišios — tai tikinčiųjų susibūrimas, o kur sambūris, kur vienybė, ten pravartu ir vaišės. Biblija žmonijos istorijos pradžioje randa susiskaldymą: žmogus atsiskyrė nuo Dievo, ir tai jam atnešė mirtį; jis nebesutarė ir su kitais — žmonijos kelią lydėjo tarpusavio nesantaika, kivirčiai, karai. Kristus savo gyvybės auka mus vėl sujungia su Dievu, mes atgavome teisę į amžiną gyvenimą ir prie altoriaus renkamės kaip broliai, seserys. Šv. Paulius rašo, kad mes esame “prikelti gyventi su Kristumi”: reiškia, Jis daugiau nebemirs, ir mums skirtas nemarumas. “Mes prikelti ir pasodinti danguje drauge su Kristumi Jėzumi” (Gal 2, 6). Šios šventosios vaišės yra ženklas — simbolis būsimo bendrumo su Jėzumi pas Jo Tėvą — bendro džiaugsmo, bendros palaimos, bendros meilės. Kristus yra kalbėjęs: “Nuo šiol aš nebegersiu šito vynmedžio vaisiaus iki tos dienos, kada su jumis gersiu jį naują savo Tėvo karalystėje” (Mt 26, 29).

Pagal Bažnyčios mintį, visi turėtų priimti Kristaus Kūną, kurie tik dalyvauja Kristaus Aukoje. Šių vaišių tikslas — kad mumyse išsiskleistų dvasinė energija, kad sustiprėtų viltis ir ryžtas siekti to, ką mums prižadėjo dangaus Tėvas. Kristaus Auka — tai ne vien Dievo veik-

mė, bet ir mūsų įsijungimas į šį Dievo veikimą: Dievas yra Teikiantysis, o mes turime būti primantys. Eucharistinis Kristaus buvimas nėra jo veiklos tikslas: tai tik pradžia Jo veiklos Bažnyčioje — Jis nori mus toliau vesti, nori nuvesti pas savo Tėvą, Jis nori veikti per mus pasaulyje, nori padaryti kažką su mumis ir per mus. Jei Kristus sako, kad čia yra Jo Kūnas, tai nereiškia negyvą Jo Kūną. Jis sako: “Aš esu gyvenimas” (Jn 11, 25); “Aš atėjau, kad žmonės turėtų gyvenimą. — kad apščiau jo turėtų” (Jn 10, 10): čia Jis mąsto kažką didžio, amžino, dieviško, palaimingo, ir tai Dievas yra paruošęs mums, tik mes turime išsirengti į šį žygį prie tikslo, kurį mums numatė Dievas, turime žygiuoti.

Prieš šv. Komuniją šv. Mišiose Bažnyčia turi keletą maldų, kurių reikšmingiausioji yra “Tėve mūsų” nors tikroji ir pagrindinė malda, dalyvaujant Viešpaties rengiamose vaišėse, yra eucharistinė malda (Kanonas).

“Tėve mūsų” — žinomiausia malda, bet turbūt ir mažiausiai žinoma, nes ją dažniausiai kalbame skubomis, be dėmesio, neįsimąstydami. Kai kurie krikščionys iš viso nustojo tikėti į maldą, jie tiki į dirbančias rankas. Bet melstis mus ragina Kristus ir netgi nurodė mūsų prašymams kryptį. Evangelistai paliko mums maldos pavyzdį, kaip jį pateikė Kristus — tai “Tėve mūsų” malda.

Lietuviškais motyvais A. Kudirkos sukurta koplytėlė Švenčiausiajam.

Vargšas žmogus turi teisę ir ypatingą privilegiją — kreiptis į didįjį Dievą, vadindamas Jį Tėvu. Ši teisė ir privilegija remiasi Kristaus žodžiais: “Melskitės taip” (Mt 6, 9).

Kuris esi danguje — tai priminimas, kad turime tikrąją Tėvynę, kurios netekome per nuodėmę ir kurią pasiekti yra mūsų tikslas, todėl mums yra pareiga neprisirišti prie šios žemės.

Teateinie Tavo karalystė. Kas yra ši Dievo karalystė? Ji yra trejopa: pirmiausia — tai amžinoji, dieviškoji būtis, apie kurią rašo psalminkas.

**“Tavo karalystė – amžina karalystė,
Tu kartų kartoms viešpatausi”**(Ps 144).

Antra, tai Kristus įsteigtoji Bažnyčia: prašome, kad ji plistų ir būtų tautoms palaimos ženklų ir versmės. Trečia — Dievo viešpatavimas mūsų sielose: “Dievo karalystė yra jūsų tarpe” (Lk 17, 21). Prašome, kad mumyse viešpatautų Dievo tiesa, Jo malonė, kad mumyse skleistųsi dorybingumas.

Kasdieninės mūsų duonos duok mums šiandien — čia suprantama ne vien kūniška duona, bet ir dvasinė — tiesa mūsų sielai, Dievo tiesa. “Žmogus gyvena ne vien duona, bet kiekvienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo lūpų” (Mt 4, 4). Reikia duonos vargšams, badaujantiems. Reikia religijos duonos tiems, kurie nieko nežino apie Dievą ir savo širdį sotina žemės niekalu. Reikia, kad būtų pakankamai kunigų, kad mes turėtume Evangelijos duonos, kad turėtume sakramentus, kad gautume sutakinimą su Dievu. Turime vertinti ir šv. Komuniją: ji turi būti kasdieninė, o ne metinė.

Neleisk mūsų gundyti — čia primenamas mūsų silpnumas, įspėjami atsargumui, raginami kovai, skatinami pergalei. “Pats Dievas nieko negundo” (Jok 1, 13). Gundymai ateina ne iš Dievo, o iš mūsų pačių arba iš pasaulio.

Gelbėk mus nuo pikto — čia turima minty pats didžiausias blogis: nuodėmė, nes ji mus atskiria nuo Dievo amžinai. Kažkada Jėzus meldėsi: “Tėve, apsaugok juos nuo pikto” (Jn 17, 15). Būdami vienybėje su Kristumi, mes būsime stiprūs: šiame pasaulyje mus gina Viešpats. Eidami šv. Komunijos, tariame ryžtingą “ne” nuodėmei!

Šis prašymas “Gelbėk mus nuo pikto” dar pratęsimas kita malda, kurią įterpė į šv. Mišias popiežius Grigalius Didysis, gyvenęs VI a., tais laikais, kai Romos imperijon įsiveržė viską nusiaubiantys germanai. Ji prasideda panašiais žodžiais: **“Gelbėk mus, Viešpatie, nuo visokio pikto”**. Prie šios minties ilgokai apsistoja Bažnyčia: kodėl? Nes šis pasaulis, per kurį mes keliaujame, ištremtieji Ievos vaikai, yra vargo pasaulis, ašarų pasaulis.

Šią kunigo maldą liaudis palydi garbinančiuoju šūksniu: “Tavo valdžia ir galybė ...” Šis šūksnis vartojamas rytiečių krikščionių liturgijoje. Jis vartotas buvo jau pirmųjų krikščionių, kaip rodo dokumentas “Didachė” iš II a. Šio šūksnio mintis randama Biblijoje, šv. Jono Apreiškime (1, 5; 4, 11; 5, 12; 7, 12; 9, 1). Kai pagoniškosios Romos laikais pagonys garbindavo saulę, ypač saulėgrąžos metu — gruodžio gale, krikščionys apie Kristų sakydavo: Kristus yra Karalius, Jis yra šviesa, Jis — aukščiausia valdžia, Jis yra amžinasis, Jis ateis. Pirmųjų krikščionių suvokta tiesa, kad Kristus yra Didysis, Amžinasis, Galingiausias, turi perimti ir mūsų širdis!

Dar neskubame su šv. Komunija ... Kunigas, užminęs Viešpačiui, kad gyvename neramiame pasaulyje ir mus supa visoks blogis, prašo labai brangaus dalyko — *ramybės*. Ši malda primena mums paskutinį Jėzaus vakarą prieš mirtį, kai atsisveikindamas su mokiniais, kalbėjo apie ramybę. Biblinis žodžis *šalom*, kurį lietuviškai verčiame žodžiu *ramybė*, turi dar platesnę prasmę negu mūsų kalboje. Tai ne vien nebuvimas karo, kovų, ginčų, nesusipratimų, bet ir džiaugsmas, palaima, apstumas, gyvenimo pilnatvė. Visa tai gali ateiti mums tik iš Dievo, ir tai ateina mums vardan Kristaus kančios. Šv. Komunija — tai ženklas, kad Dievas yra su mumis.

Šioje maldoje iškyla ir atgailos mintis: “Žiūrėk tad ne mūsų nuodėmių”. Šią minutę verta prisiminti, kas mumyse dramsčia ramybę ir vienybę. Ramybė yra neįmanoma be vienybės tarp savęs, tad, einant šv. Komunijos, visada pravartu prisiminti vienybės reikalą Bažnyčio-

je ir pasaulyje, taip pat ir kiekvieno mūsų atsakomybę už šią vienybę: kiekvienas nusikaltimas prieš meilę yra nusikaltimas ir prieš vienybę, kiekviena nuodėmė nestato vienybės, tik griaua ją.

Šioje maldoje iškyla viena šviesi mintis: “*Bažnyčios tikėjimas*”. Bažnyčia — tai nusidėjėlių bendruomenė, bet ji tiki, kad Dievo gailestingumas didesnis už jos kaltes ir, nežiūrint savo nevertumo, ji pasitiki Dievu. Bažnyčios gyvenime yra daug šešėlių, daug dėmių, bet ji tiki, kad, Dievui padedant, ji perkops tas duobes. Šią valandėlę teatgyja ir mūsų tikėjimas, išsiveržęs vieningu ir galingu atsaku “Amen”.

Kunigas, baigęs šią maldą, linki Viešpaties ramybės ir liaudžiai. Kitur, pvz., negrų kraštuose ir kai kuriose baltųjų šalyse, šis linkėjimas sukelia bažnyčioje tam tikrą sujudimą: žmonės, kaimynas su kaimynu, susikabina rankomis ir geru veidu palinki vienas kitam ramybės. Tai nėra kažkas nauja. Senuose raštuose randama, kad taip darydavo pirmieji krikščionys, tiktai ne prieš Komuniją, o prieš aukojimą (Justinas). Vienuoliai seniau, prieš priimdami šv. Komuniją, pareiškėdavo vienas kitam ramybę, pagarbą. Trumputė apeiga, vienuose kraštuose, pagal žmonių charakterį, atliekama įspūdingiau, kitur nepaliekant veikio jokie pėdsako — bet reikšminga: nes kiekvienas turėtume pagalvoti apie tai, kad ramybė ir taika yra reikalinga, kad ramybę reikia statyti, kad ji statoma tik tarpusavio pagarba ir meile. Šis sekmadienio momentas turi tapti visos savaitės pareiga. Jei norime būti taikoje su Dievu, turime būti taikoje ir su žmonėmis.

Metinis Kunigų Vienybės seimas įvyko Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų vienuolyne, Putnam, CT. Panevėžio vysk. ir Lietuvos vyskupų konferencijos vicepirmininkas Juozas Preikšas apžvelgė dabartinę Lietuvos Bažnyčios padėtį, o vysk P. Baltakis padarė išsamų pranešimą apie lietuvių katalikų padėtį už Lietuvos ribų. Taip pat žodį tarė prel. K. Vasiliauskas, pabrėžęs, kad Lietuvoje yra alkstančių, kuriems reikia duonos ir sriubos.

DIDVYRIŲ AR BAILIŲ VISUOMENĖ?

(“L.l.” konkurse premijuotas straipsnis)

SAULIUS ALELIŪNAS

Kai Mozė leidosi nuo Sinajaus kalno su Dievo žodžiais bei priesakais visoms žmonių kartoms, pirmiausia pastebėjo nerims-tančią žmonių minią negyvų, pilkų akmenų keterų apsuptyje. Jam nereikėjo galvoti, ką pasakys tiems pavargusiems, murmantiems buvusiesiems vergams. Jis nešė jiems didžiosios Sandoros liudijimą, nešė Viltį, daug galingesnę ir tvirtesnę už kalnų akmenis. Mozė žinojo, kad pirmieji žodžiai, kuriuos ištars, bus priesakas: “Neturėsi kitų dievų, tik mane vieną”. Tačiau pirmiau nei Mozė spėjo nusileisti ant tos varganos, bevaisės dykumos, buvusieji vergai parodė jam aukso veršį. Žmogaus, tiek die-nų regėjusio Dievą veidu į veidą, pirmoji patirtis bendruomenėje buvo susidūrimas su tuo, kas iš esmės neigia ir žudo Dievą, nes nori at-sistoti į Jo vietą. Ir kodėl tai atsitiko tuomet, kai Dangus labiausiai buvo pasilenkęs prie žemės ir kai buvusių bei esamų vergų laukė karališkosios įsūnytės garbė? Kas jie buvo — didvyriai ar bailiai? Žmonės, išdrįsę aki-plėšiškai sukilti prieš Jahvę ar tiesiog virpantys iš siaubo ir griausmų baimės asmenys, kurie žino, kad gyvena pasaulyje, kuriame nėra pasi-gailėjimo?

Pasaulio istorija — tai istorija žmogaus ne-sibaigiančio ginčo su savo Dievu arba su savo susikurta Dievo idėja. Biblijoje rašoma, kad ši kova prasidėjo su pirmąja nuodėme ir tęsiasi tūkstančius metų. Tai tinka ir laikui, kuriame mes gyvename. Šiandien madinga sakyti, kad žmogus tapo savarankiškas, racionalus, prag-matiškas. Bent jau Lietuvoje šio meto tipiškas herojus galėtų būti koks nors šaunus biznie-rius, kuriam religinės problemos reiškia tiek pat, kiek šiukšlės gatvėje: jos jam netrukdo, o kad nušluos, vargas menkas ... Priesakas, kurį Mozė nešė visų kartų žmonėms ir kuris yra Dekalogo pradžia bei esmė: “Neturėsi kitų dievų, tik mane vieną” baigiamas užmiršti, o teisingiau, žmonės apsimeta, kad pamiršo, o kalbant dar tiksliau, jie deda visas pastangas, kad tik neprisimintų. Toje pragmatiškoje, mate-rialistinėje visuomenėje puikiausiai dera viso-kių burtininkų kontorų raizgalynas, laikraš-čiai ir žurnalai prikimšti horoskopų, žavimasi keliaujančiais pranašais, mokytojais, net dievy-bių atstovais žemėje. Ir tai vyksta toje pačioje visuomenėje, tai daro tie patys žmonės. Jie gali dešimtmečius gyventi už tos pačios sienos ir nepažinti vienas kito, nesisveikinti susitikus,

pirkti kelias naujas mašinas per mėnesį ir pagailėti lėkštės sriubos badaujančiam vaikui ar senutei, statytis daugiaaukštes pilis ir pilti šiukšles į kaimyno kiemą. Šiandien mūsų mažai ką stebina ir sukrečia žudynės, vagystės, nekaltų vaikų mirtis, valdžios nusikaltimai. Ir kodėl visa tai vyksta būtent tada, kai vergams duota išskirtinė galimybė pabandyti tapti laisvomis asmenybėmis? Tad kaip įvardinti šią visuomenę — didvyriais ar bailiais?

Tokia yra mūsų padėtis. Už mūsų — pasaulis, kurio niekadosis nebeišvysime, skęstas į gelmę su savo tradicijomis, tikėjimais ir viltimis, su savais principais ir struktūromis. Priešais mus — nepasiekiamas ateities krantas, dar gaubiamas ūkanų, o, mums artėjant, tolydžio tolstantis nuo mūsų. O tame tarpe — nieko, kur galėtume atsiremti sustoję ar ką nors statyti; viskas siūbuoja tartum bangos, ir mums nelieka nieko daugiau, kaip tik žengti vandens paviršiumi, bet tam reikia labai tvirto tikėjimo.

André Frossard pataria: “Nebent įliptume į Petro laivą, iš kurio mums mojo”. Popiežius Jonas Paulius II sako, jog šiuolaikinio žmogaus klaida, net nuodėmė, yra ta, kad jis gyvena taip, “lyg Dievo ir nebūtų”! Šio pasaulio, gyvenančio “lyg Dievo ir nebūtų” sveikatos būklė neguodžia. Žemėje dauguma žmonių gyvena fiziniame skurde ir kenčia begales skurdą lydinčių vargų; kiti pernelyg dažnai gyvena dvasiniame skurde, kuris pranašesnis tuo, kad neskausmingas, užtat mirtinai nuobodus. A. Paškus vienoje savo knygoje rašo, kad “atsipalaidavus nuo krikščioniškos pasaulėžiūros pagrindų, jos moralinių principų ... leistasi ieškoti naujų dievų. Žmogus juk negali gyventi vien tik duona (medžiaga), nors jis jos ir apšičiai turėtų ... Beje, naujieji dievai nepajėgia užpildyti senojo Dievo sosto žmogaus širdyje. Užtat ir susidurta su visuomeninio irimo vyksmu”. Nietzsche’s žodžiais tariant, “mirus senajam Dievui“, prasivėrė šiurpi tuštuma už gražiai atrodančių gyvenimo fasadų. Nebeliko atsaky-

mų į klausimus “kodėl” “kuriam tikslui”. Prisiėlusieji dievai šių klausimų nesvarsto. Atrodo, jiems rūpi tik duona ir žaidimai. W. I. O’Malley, SJ, sako: “Mes mėgstame patogumus ir bijome rizikos. Paprasčiausiai suaugusiųjų ir jaunuolių pagrindinė netikėjimo šaknis yra apskaičiuota ignorancija — savęs apakinimas. Žmogus išvengia mąstančio buvimo, užpildydamas savo dienas smulkmenomis, madomis, rungtynių rezultatais, elektronikos įtaisais, pinigais. Beje, Jono Pauliaus II nuomone, “žmogaus požiūris į Dievo paslaptį nulemia visą jo socialinį ir kultūrinį gyvenimą”. Kai šis požiūris neigiamas, žmogiškoji būtybė neryžtingai svyruoja tarp gėrio ir blogio, o jos mintys, nebejausdamos Dievo traukos, patiria nebūties trauką, kuri jas, vos spėjusias susiformuoti, išsklaido.

Amžių bėgyje žmogus mokėsi ne tik orientuoti savo gyvenimą į Dievą, bet ir pats užimti jo vietą. Jis prisistatė stabų ir dievaičių, pro kurių grūstis nebegali prasiveržti jokia gilesnė ir laisvesnė mintis. Žmogus išmoko elgtis su pasauliu, jo turtais ir ištekliais, su supančia aplinka ir gamta taip, lyg tai būtų jo nuosavybė. Pabandė užimti Dievo vietą, manydamas, jog pakankamai gerai išmano gyvenimą bei pasaulį ir vieną dieną bemaišydamas mėgintuvėlyje medžiagas, susintetins gyvybę. Tačiau beprotišku greičiu nykstančiame ir naikinamame pasaulyje ant šiandienų bažnyčių-laboratorių sienų taipogi nusėdo neviltingas ir pasimetimo apnašos. Dabartinių nelaimių ir chaoso akivaizdoje dievaičio krėslas ima drebėti. Vis daugiau šiuolaikinių žmonių jau nebe-mato, kaip dar neseniai manė, kad bet kokia laisvė įsigyjama kovojant prieš Dievą, kad religija prieštarauja įgimtų gabumų išsiskleidimui ir kad intelektas prasideda ten, kur baigiasi katekizmas. Jo nebepatenkina ligšiolinė mokslo nuostata, kad žmogus yra gyvulys, kaip ir kiti, tiktai gamtos aprūpintas nedideliu sąžinės priedu, sudarančiu nemažą keblumą, ir

nuo jo žmogų reikėtų išvaduoti atitinkamais būdais, kad jis taptų tobulas. Rytoj, vėliausiai poryt, žmogus liausis kėlęs sau klausimą, kas yra žmogus. Betgi vis dažniau žmonės nebepasitenkina tuo, ką Tacitas kartais vadino “lėkštumo epilepsija” kartais “vergystės ištvirkimu”. Popiežius, turėdamas mintyje Adomą ir Ievą, sako: “Pažinimo vaisius iš tikrųjų buvo gražus vaisius, bet dėl jo nevertėjo paaukoti visą likusį sodą”, Tai tinka ir mūsų situacijai: Ir ar ji nepanaši į tą, kurią išvydo Mozė? Praėjus tiek tūkstančių metų, žmonės liko tokiais pat bailiais, vaidinančiais didvyrius. Jie bijo atverti akis ir pamatyti pasaulį ir žmogų tokį, kokie jie yra iš tikrųjų.

Susikurtas jaukus gyvenimas žemėje, kur beveik du trečdaliai jos gyventojų badauja, kur kiekvieną dieną karuose žūsta tūkstančiai žmonių, kur akimirksniu sunaikinama tai, ką kitos kartos kūrė tūkstantmečius. Dalis žmonių išmoko manipuliuoti ir valdyti likusiųjų gyvenimus, likimus. Tai tobuliausia dievų kasta žmonių bendruomenėje. Jų galioje nuspręsti gimti žmogui ar ne, kaip jam nugyventi gyvenimą ir kada numirti. Perfrazuojant S. Ylą, tai “žmonių gyvenimas dievų miške”.

Andrė Frossard ne veltui mini Petro laivą, Bažnyčia ne tik jaučia pareigą atiduoti ciesoriui tai, kas pažymėta jo atvaizdu, bet ir jaučia pareigą jam priminti, kad, laikantis to paties principo, jis neturi jokios teisės į žmogų, nes žmogus sukurtas pagal Dievo atvaizdą. Bažnyčia, Šventykla ir Sinagoga vieningai sutaria: asmenybė neskelbiama dekretu, ji nėra filosofijos išdava, ji sukurta, ne gamtos, o Dievo, ir to jau pakanka, kad būtų visų sistemų nemėgstama, ją pagimdė ne mokslo pažanga ir ne įstatymų leidėjų valia: jai egzistuoti reikia daug tikresnės garantijos negu politinių konstitucijų garantija; ji neatskiriama nuo amžinosios lemties, ją suformavo ne istorija ar atsitiktinumas; ji formuojasi absoliuto iščiose. Paskutiniosios Jono Pauliaus II socialinės enciklikos eilučių

išeities taškas yra vienas: žmogus, jo asmenybė ir jo likimas. Tos visuomenės, kurios neatsižvelgia į šį pradinį principą, vertos pasmerkimo arba jau pasmerktos.

Vienas šių laikų veikėjas rašo: “Europa turi daug galimybių, bet neturi veido. Tai idėja, einanti paskui ekonomines struktūras. Ji neturi nei asmens bruožų, nei charakterio, netgi išorės. Tai dar tik erdvė, turgavietė, kur Dievo atvaizdui gresia pavojus nusmukti ligi firminio ženklo, kokius matome ant sporto čempionų nugarų. Europa nori, ir ne be pagrindo, turėti bendrą politiką ir bendrus pinigus, tačiau labiausiai jai reikia sielos. Gyvoms būtybėms nėra kito vienybės principo”.

Tad kokia yra išeitis visuomenei, kurios veide tuo pačiu metu blykčioja genialumo ir beprotystės išraiškos, kur taip dažnai didvyrius keičia balių grimasos? Kelias turbūt yra tik vienas — grįžti prie savo ištakų, prie Sinajaus. Viskas, ką mes nuveikėme per tuos amžius, iš esmės reiškia nieko daugiau, kaip tik tai, kad, kuo toliau ejome nuo Sinajaus, tuo daugiau klydom. Dekalogas yra žmogaus ir visuomenės gyvenimo pamatai, šaknys, teikiančios gyvybę visam organizmui. Žmogiška būtybė, būdama užbaigta būtybe ir matuojama begalybe, yra verčiama atsigręžti, nusizeminti ir suprasti, kad yra Dievas, tik vienas Dievas, vertesnis už visa, ką žmogus gali įsigyti ir turėti. Tarp tautų egzistuoja vienintelis tvirtas ryšys; jis, beje, toks tvirtas, kad net nepastebimas: tai religija, kuri juos apkrikštijo. Krikščionybė yra europiečių gimtoji kalba, o žmogaus teisių kalba — jos dialektas. Žmogus savo teises gavo ne iš gamtos, kur rūšys tarpusavyje drasko viena kitą, gavo ne iš politikos, kuri tegerbia tai, ko bijo; gavo ne pats iš savęs; gavo jas iš Dievo.

Istorija mini, kad Sinajus buvo esminis taškas Izraelio tautos sąmoningumo vystymesi. Čia po tiek negandų gimė tauta ir ji išdrįso palikti savo šventose knygose įrašą, jog “visa, ką Viešpats kalbėjo, įvykdysime ir būsime tikslūs”.

Gyvenimas PAAUKOTAS KITIEMS

Ses. GERARDA ŠULIAUSKAITĖ

Spaliao aštuntoji diena. Nuo pat ryto kas Skeletą valandų per radiją tarp kitų skelbimų vis primenama, kad šiandien Vilniuje, Šv. Kazimiero bažnyčioje, 18 valandą šv. Mišiomis prasidės šventė — Lietuvos katalikų mokslo akademijos vicepirmininko, gamtos mokslų daktaro, Lietuvos ir Latvijos jėzuitų provincionalo kun. Jono Borutos SJ 50 metų amžiaus jubiliejus.

Spauda taip pat netylėjo: platūs straipsniai apie T. J. Borutos SJ gyvenimą ir veiklą buvo spausdinti “Dienovidyje” “Apžvalgoje” “XXI amžiuje” ir kituose leidiniuose. Apie jį rašė net “Respublika”.

Į šventę susirinko Lietuvos katalikų mokslo akademijos nariai, įvairių organizacijų, judėjimų, vienuolių atstovai. Juo labiau T. J. Boruta SJ stengėsi, kad ši šventė būtų kuo kukliausia, tuo labiau viskas vyko atvirkščiai.

Šv. Mišias jubiliasas koncelebravo kartu su kun. L. Baliūnu SJ, pasakė turiningą pamokslą, kaip yra įpratęs daryti kiekvieną dieną. Iškilmingą nuotaiką sukūrė nuostabiai giedoję chorai: Rolando Aiduko vadovaujamas vaikų choras ir jaunimo choras “Brevis”.

Po šv. Mišių, sugrįžęs iš zakristijos, jubiliasas kukliai atsistojo prie šoninių suolų, kur iš toliau, iš bažnyčios gilumos nieko nesimato.

Galbūt ir mūsų visuomenė tai supras, gal šiandieninė karta norės ir rytoj gyventi taip, “lyg Dievo ir nebūtų”.

Be Dievo neapsieiname. Gyvenimas be tikėjimo neturi jokios aiškios prasmės, ir tuščias darbas jo vieton siūlyti mums kokias nors mintis ar sistemas: žmogaus intelekto niekuomet nepatenkins tai, ką gali sumanyti tik žmogaus intelektas. Joks idealas niekad neišblaškys mūsų nerimo, joks horizontas niekad nebus toks tolimas, kad sustotume ėję, jokia viltis niekad nebus tokia beprotiška, kad mūsų protas atsisakytų siekti, kas neįmanoma.

Užtat sveikintojai eidavo prie mikrofono, esančio prie altoriaus. Pirmasis prabilo šventės organizatorius Lietuvos katalikų mokslo akademijos prezidentas prof. Giedrius Uždavinys. Jis išskėlė kun. J. Borutos SJ nuopelnus, atkuriant Lietuvos LKMA, jo pastangas ją palaikant ir plėtojant jos darbą. Profesorius kalbėjo apie Tėvą Borutą SJ kaip apie reto kuklumo ir gerumo kunigą, nepailstantį mokslininką ir gerą organizatorių.

Vienuolynų vardu pasveikinti buvo įpareigotos seserys eucharistietės. O dėkoti buvo už ką. Sunkiausiais okupacijos laikais, kada buvo rizikinga vesti pogrindyje esančioms seserims vienuolėms rekolekcijas, Tėvas J. Boruta SJ kiekvienais metais vesdavo metines vienos savaitės rekolekcijas daugeliui vienuolynų. Per atostogų laikotarpį, o taip būdavo dažniausiai pavasarį ir vasarą, susidarydavo penkios, šešios ar net daugiau įtempto darbo savaitės. Dažnai būdavo, kad vedęs visą savaitę rekolekcijas, be poilsio jau kitą dieną važiuodavo į kitas rekolekcijas, turint mintyje, kad sąlygos rekolekcijoms dažnai būdavo ypač sunkios: mažos patalpos, daug seserų, dažnai kaime, be jokių patogumų, visuomet rizikuojant, kad gali įsiveržti milicija.

Dr. Aldona Vasiliauskienė išvardijo jo konkrečius darbus Lietuvos katalikų mokslo akademijoje, nuoširdžiai padėjo už nuolatinę pagalbą, sprendžiant įvairias mokslo ir gyvenimo problemas.

Tėvas Leonardas Jagminas SJ susirinkusiems papasakojo jubilato gyvenimo įdomesnius epizodus, kaip mokymąsi pagrindinėje kunigų seminarijoje, sunkumai nelegaliai dirbant įvairiose Lietuvos bažnyčiose. Paminėjo

ypač pavojingą ir atsakingą darbą, esant “Lietuvos Katalikų Bažnyčios kronikos” vyriausiu redaktorium.

Ateitininkų federacijos sendraugių vardu dėkojo gyd. Rastenis už nuoširdumą ir pasiaukojimą, dirbant ateitininkų sendraugių dvasios vadu.

Sveikinimų metu, padarius pertraukėlę, visus pradžiugino Muzikos akademijos studentų styginis kvartetas. Tai buvo puiki dovana jubiliatui — entuziastingam muzikos mylėtojui.

Pasveikinti ir padėkoti buvo atvažiavusi iš Kauno “Caritas” generalinė direktorė ses. Albina Pajarskaitė. (Tėvas J. Boruta SJ pradėjo organizuoti “Caritas” žurnalo leidimą ir priklausė pirmajai žurnalo redkolegijai.)

Jaunatviška giesmė pasveikino jaunimo choras “Brevis”. Vysk. M. Valančiaus blaiivystės sąjūdžio vadovas inž. J. Kančys prisiminė, kiek Tėvas Boruta padėjo jų veiklai ir formuoti sąjūdžio dvasią.

Dėl laiko stokos visi kiti norintieji pasveikinti turėjo pasitenkinti tik įteikdami gėles ir vienu kitu pasakytu žodeliu, o tokių sveikintųjų susidarė ilga eilė.

Po iškilnių bažnyčioje zakristijos salėje LKMA valdyba suruošė vaišes. Čia vyravo jauki, maloni atmosfera, dar labiau suartinanti visus bendraminčius ir svečius.

Spalio 11 dienos “Lietuvos aide” ELTA rašė: “Jonas Boruta, kaip teigia jo biografai, tai — nelengvomis sąlygomis ateities darbui subrendęs kunigas, išskirtinė asmenybė, pasižyminti nepaprastu uolunu, meile Bažnyčiai ir Tėvynei”.

Spalio 24 d. Šiauliuose, Pedagoginio instituto salėje, Lietuvos ir Lietuvos mokslų akademijos surengė konferenciją arkiv. M. Reiniui pagerbti. Vilniaus arkiv. J. A. Bačkis įteikė Lietuvos katalikų mokslo akademijos istorijos sekcijos pirm. Aldonai Vasiliauskienei oficialų įgaliojimą toliau rinkti medžiagą arkiv. M. Reinio beatifikacijos bylai, kuri jau pradėta Vatikane.

MEILĖ NIEKADA

NESIBAIGIA

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

ALDONA PUIŠYTĖ

Kai jaunuolis paklausė, ką turi daryti, kad laimėtų amžinąjį gyvenimą, Jėzus jam atsakė: “Jeį nori įeiti į gyvenimą, laikykis įsakymų”. Tas paklausė: “Kokių?” Tada Jėzus ėmė vardinti Dešimt Dievo įsakymų (Mt 19, 17-20). Atsiverčiu Evangeliją — klausiu ir aš: “Viešpatie, o kuo įrodyti Tau savo meilę?” — Jėzus man atsako: “Jeį mane mylite, —jūs laikysitės mano įsakymų” (Jn 14, 15). Ir dar primena, kad svarbiausias ir didžiausias iš jų — meilės įsakymas, nes “juo remiasi visas Įstatymas ir Pranašai” (Mt 22, 34-41). Bet aš trokštu, kad meilė būtų dialogas: Asmens su asmeniu. Tad ir vėl klausiu: “O iš kur žinau, Viešpatie, ar TU mane myli?” Jėzus atsako: “Kaip mane Tėvas mylėjo, taip aš jus mylėjau. Pasilikite mano meilėje! Jeį laikysitės mano įsakymų, pasiliksite mano meilėje, kaip aš vykdu savo Tėvo įsakymus ir pasilieku jo meilėje” (Jn 15, 9-10). Žinau, kad jau Senasis Testamentas kalbėjo apie Dievo meilę žmogui: “Tvirta Dievo meilė niekada nesiliaus” (Raud 3, 22). Bet sunku man mylėti Dievą, kurio “niekas nematė” tik galingas Jo Balsas griaudėjo Abraomui iš Liepsnojančio Krūmo: “Aš esu Esantysis”. Galiu tik su baimingu garbinimu parpulti ant kelių prieš Nepažįstamąjį. Bet juk Jėzus Kristus yra Neregimojo Veidas: “Kas yra matęs mane, yra matęs Tėvą” (Jn 14, 9). Tai Jis, Dievas ir Žmogus, atnešė mums Gerąją Naujieną, kad šis slėpingas Nepažįstamasis yra mus mylintis Tėvas, su džiaugsmu pasitinkantis sugrįžtantį sūnų palaidūną. Ir žmogaus širdis, pasiilgusi

Amžinosios meilės, gyvenimo varguose sudėjuoja kartu su Jėzumi: “Abba, Tėve ...” Vėl atsiverčiu Evangeliją: “Meilė — ne tai, jog mes pamilome Dievą, bet kad jis mus pamilo ir atsiuntė savo Sūnų kaip permaldavimą už mūsų nuodėmes” (1 Jn 4, 10). Reiškia, Dievas pirmas mus pamilo. Štai kur meilės pradžia! Dabar suprantu apaštalo Pauliaus žodžius: “Dievo meilė yra išlieta mūsų širdyse Šventosios Dvasios, kuri mums duota” (Rom 5, 5). Tai todėl taip Myliu Tave, mano Dieve, ir ieškau Tavęs su didėjančiu ilgesiu. Bet kokia dar skurdi, kokia netobula mano meilė! Kaip turiu gyventi, kad ji didėtų ir augtų? Ataidi Jėzaus žodžiai, pasakyti šio amžiaus prancūzų rašytojai Gabrielei Bosi: “Mylėk mane paprastai. Kai tik apie mane mąstai gailėdamasi, kad nieko geriau negali padaryti, tu mane myli”.

Galvoju apie Jėzaus gyvenimą: nuo Kūdikio skurdžiame Betliejaus tvartelyje ligi Skausmų Vyro, klumpančio po mūsų nuodėmių našta kelyje į Golgotą. Ir bandau suvokti Įsikūnijusios Meilės slėpinį. Protas to nesuvokia, naučia tik mylinti širdis. “Kristaus kenozė yra toji liepsna, kuri įžiebia meilę žmogaus širdyje” — sako Antanas Maceina. Iš tiesų, Kristus, turėdamas dievišką prigimtį, apiplėšė save, nusižemino, susitapatino su apleisčiausiais. Jis, Viešpats ir Mokytojas, pasilenkė prie paprastų žvejų kojų ir nuplovė (žinodamas, kad Petras Jo išsigins, o Judas išduos!), duodamas mums pavyzdį, kaip turime mylėti. Išganytojas prašo dangiškąjį Tėvą atleisti net išdavikui Judui:

Šiluvos Marijos bažnyčios vidus.

“Tėve, aš jį tebemyliu ... Jis yra vienas iš tų, dėl kurių palikau Tave ... Išgelbėk jį ... ” (Marijos Valtortos “Žmogaus-Dievo poema”). Tai — Mylinčio Dievo drama. Trokšdamas išgelbėti pasaulį, Jis leido save nukryžiuoti toms rankoms, kurias pats sukūrė. Argi reiktų dar klausti, kokia būti mūsų meilė? Turino Drobulėje atspaudęs Kančios Veidas man yra atsakymas. Ir trokštu amžinai mylėti dėl mūsų sužeistą, paniektą, išjuoktą, atstumtą Nuolankųjį Dievo Avinėlį, varguolių ir nusidėjėlių Nekaltąjį Brolių, net prisikėlusį su žaizdų žymėmis. Kristus neužsiėmė tuščiais pamokymais: visa, ką skelbė, Jis užantspaudavo savo Kraujo Aukos ir Meilės Antspaudu. S. Bulgakovas ir pasaulio sukūrimą vadina “Absoliuto Golgota” nes tai buvo “laisva save paneigusios meilės auka”. Taigi būti krikščioniu — reiškia kentėti su Kristumi. Tikėjimas moko: kai kančia priimama su meile Dievui, ji tampa

dalimi Kristaus kančios, atpirkusios pasaulį.

Kančios išvakarėse Kristus meldėsi ne tik už apaštalus, bet ir už tuos, “kurie per jų žodį įtikės” — už mus visus: “Kaip Tu, Tėve, manyje ir aš Tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse” (Jn 17, 20). O ką gi reikštų “Mumyse” jei ne Meilėje? Vadinasi, mes esame panardinti Dievo meilėje, nes Jame “gyvename, judame ir esame” (Apd 17, 18). Mums tik reikia atverti širdis Meilei, kad Ji persmelktų visą mūsų būtį, įsišaknytų joje. Visur, kur beeičiau, jaučiu pasislėpusį Dievą, laukiantį laisvo mūsų meilės atsako į savo begalinę Meilę. Argi būtų meilė — jei tik iš baimės ar prievartos? Štai rašau ir, atrodo, jaučiu Mylinčiojo žvilgsnį. O, kad Kūrėjas vedžiotų mano ranką! Tada mano žodžiai nebūtų “skambantys cimbolai”. Bet Jis juk trokšta, kad pati ieškočiau tikrojo kelio ir kalbėčiau iš savo širdies gelmių. O tose gelse ar nesušvinta Jo Atspindys, kai visi triukš-

mai ir bangavimai nutyla? Mylinčioje širdyje — ar ne Kūrėjo kuriančios Meilės Energijos kibirkštis?

Kai mąstau apie Prisikėliusį, žvaigždynų Viešpatį, ir užmerkiu akis, bandydama įsivaizduoti tą visaapimančią Meilę, kurios taip ilgiuosi, atrodo, regiu be galo skaisčią Šviesą, tos Šviesos Okeaną, visa apsėmusį ir persmelkiantį Spindėjimą. Ypač skaisčius tas Spindėjimas ten, kur aukojama Dieviškoji Auka. Ir mano sesės-broliai, grįžtantys nuo Avinėlio Puotos Stalo, nešasi savo sielose iš to Spindėjimo trykštančius spindulius. Tai viskas, ką galiu išlemti apie tą didingą Grožį, spinduliuojantį iš Gyvojo Dievo, kurį trokštu mylėti labiau už viską visoje Visatoje ... Bet kaip gerai, Viešpatie, kad palikai mums artimo meilės įsakymą. Jis sugražina mane atgal į kietą ir šurkščią gyvenimo tikrovę konkreitiems darbams. Juk norėčiau, Jėzau, amžinai sėdėti prie Tavo šventųjų kojų, kaip Marija, ir klausytis tylaus Meilės Balso. O žinau, kad tai neįmanoma, nes yra dar ir triušiančios Mortos pareiga. Tai todėl kartais būnu nekantri savo artimui, kad jaučiuosi padalinta tarp tų dviejų Evangelijos seserų. Atleisk man, Viešpatie ... Sielos paukštė negali skristi vienu sparnu. Reikia dviejų: maldos ir darbo. Tik jų darniame sutarime siela kyla meilės skrydžiu. Šv. Teresė Avilietė sako: “Sielos pažanga glūdi ne ten, kad ilgai mąstyti, bet kad daug mylėti”. Ir šv. Kryžiaus Jonas perspėjo: “Mylėti — tai nereiškia patirti ypatingai didžiųjų dalykų — tai pažinti didžiulį vargą dėl Mylimojo”. O meilės Dievui požymis yra tai, kad ir skausme, ir džiaugsmu darome gera iš meilės Jam.

O kaip turiu mylėti savo artimą? Ir kodėl tie du meilės įsakymai taip artimai susiję? Ar ne todėl, kad juos sieja viena Meilė, iš kurios visa kyla. Ir ar ne todėl, kad visi įsakymai (nesvetimauk, nevok, nežudyk ir kiti) gali būti sutraukti į tą vieną posakį: mylėk savo artimą kaip save patį. Meilė nedaro nieko pikta arti-

mui. “Taigi meilė — įstatymo pilnatvė” (Rom 13, 10). Ir dar pasakyta: “Kas nemylti savo brolio, kurį mato, negali mylėti Dievo, kurio nemato” (1 Jn 4, 20). Taigi meilė artimui yra ir meilės Dievui matas. O kai mylime artimą — ką mylime? Ar ne Kristaus atspindį jame, prasišviečiantį pro netobulą, trapų, kartais net labai aptemdytą pavidalą? Ir kai pasilenkiame prie suvargusio elgetos, ar ne prie mistinio Kristaus Kūno žaizdų pasilenkiame? Juk Išganytojas sako mums: “Iš tiesų sakau jums, kiek kartų tai padarėte vienam iš mažiausiųjų brolių, man padarėte” (Mt 25, 40). O paklaustas, kas yra mano artimas, Jis atsako palyginimu apie gailestingąjį samarietį. Vadinasi, kiekvienas gyvenimo kelyje sutiktas žmogus, kuriam reikalinga mano pagalba, geras žodis ar tylus buvimas šalia, yra mano artimas. Nes kiekvienas žmogus yra besąlygiškai artimas Dievui. O vienijanti meilės galia yra Kristus, nes Jis “tobuliausiu būdu susivienija su kiekvienu žmogumi, prisirišusiu prie Jo mylinčiu tikėjimu ir tampa pačiu tuo žmogumi su jo individualybės išsaugojimu” (N. Kuzanskis). Tad ir tikroji artimo meilė įmanoma tik tada, kai jos šaknys — Dieve. Priimti artimą tokį, koks jis yra, gerbiant laisvą jo pasirinkimą, ir mylėti jame Dievo paveikslą kaip galimybę, kuri gali išsiskleisti vien pasitikėjime, supratime ir meilėje. Meilė sukuria aplink artimą galimo pasikeitimo dvasinį “lauką” ir savo energija skatina bei palaiko. Būtina tikėti tuo mažu “garstyčios grūdu” jo sieloje, iš kurio gali išaugti gražus medelis dangaus sparnuočiams ulbėti. O mylėti artimą atsidavimu, kantrybe ir atjautimu mokoms nuo pačių artimiausių, su kuriais Apvaizda susiejo mūsų likimą. Su jais dalijamės gyvenimo naštas, bendrus džiaugsmus ir sielvartus. O ši maža bendruomenė įsijungia į didžiąją — Bažnyčią, kur ne tik asmeninėje, bet ir bendroje maldoje, Eucharistijoje semiamės jėgų meilės misijos vykdymui.

Tačiau reikia eiti dar toliau: ten, kur skausmo erškėčiai, sugėbėjimo mylėti maksimumas.

Jėzus sako: “Jūs esate girdėję, jog buvo pasakyta: mylėk savo artimą ir nekėsk priešų. O aš jums sakau: mylėkite savo priešus ir melskitės už savo persekiotojus, kad būtumėte dangiškojo Tėvo vaikai; jis juk leidžia savo saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietu ant teisiųjų ir neteisiųjų (...) būkite tokie tobuli, kaip jūsų dangiškasis Tėvas yra tobulas” (Mt 5,43-48). Tai skaudžios meilės kelias, mokantis atsižadėjimo, nukryžiuojant savo egoistinį “aš” ir mylėti “veltui”. Atleidžiant įžeidimus tų, kurie nekenčia, ir laiminant tuos, kurie jus keikia (plg. Lk 6, 27). Aplinkoje patiriamą blogį sudeginant kantrybės ir meilės ugnyje, taip įveikiant ir sutaikant priešiškus. Tai įmanoma tik pasirinkus viso gyvenimo šerdimi Kristaus kryžių. Tada nesiskūsi: manęs nesuprato (ar Jėzų suprato?), neteisai mane apkaltino (ar Jėzaus nekaltino nebūtais dalykais?). Štai ką sako pal. Josemaria Eskriba de Balaguer: “Tau skauda, kai artimas neparodo tau meilės. Kaip turi skaudėti Dievui tavo apsilaidimas meilėje — Jam”. Kai suprasi ir savo skurdumą, tuomet skausmą ir išbandymus primsi kaip sielos auksą gryninančią ugnį, kad siela taptų nuolanki ir klusni Dieviškojo Aukšakalio rankose. Reikia atsiduoti su visišku pasitikėjimu Kristaus veikimui, kad Jis galėtų dirbti mūsų rankomis, mylėti mūsų širdimi. O, kokia nuskaidrinta turi būti širdis, kad per ją galėtų srūti Dieviškos Meilės energija į pasaulį. “Taip, aš jaučiu, kuomet manyje yra meilė, tai pats Jėzus veikia manyje” (šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresė).

Šv. Augustinas savo “Išpažintyje” sako: “Laimingas, kuris myli Tave, o draugą — Tavyje, o priešą — dėl Tavęs, nes tik tas nenustoja nė vieno brangaus asmens, kuriam visi brangūs Tame, kurio nenustojama”. Kosminė Dievo Bažnyčia yra gyvas organizmas, suvienytas tarpusavio meile, sudarantis absoliučią gyvųjų ir mirusiųjų vienybę Kristuje, kuris yra tos Bažnyčios Širdis. Tik meilė susieja sielą su siela

dvasios spinduliu, nenutrūkstančiu tarp sielų ir po mirties. Kokia guodžianti yra Šventųjų bendravimo galimybė. Mistiniame Kristaus Kūne esame viena Dievo vaikų šeima. Todėl ne veltui kyla mūsų maldos Dievop ir už mylimus mirusiuosius. Juk malda taip pat yra meilės ryšys ir patarnavimas artimui. Tai Šventoji Dvasia vienija visus besimeldžiančius meilėje per maldą. “Meilės dėka mes gyvename, bendraudami su Dievu, su Dangiškąja Motina, su angelais ir šventaisiais, su skaistyklės sielomis, su mūsų broliais žemėje, su visa Dievo Kūrinija” — sako abatas Polis. Juk visur, kur aukojama Didžioji Meilės Auka, Vienintelis Aukotojas — Kristus meldžiasi Tėvui už mus visus: “Kaip tu, Tėve, manyje ir aš Tavyje, tegul ir jie bus viena mumyse” (Jn 17, 21).

“Dievas yra meilė ir kas pasilieka meilėje, tas pasilieka Dieve, ir Dievas jame” (1 Jn4, 16). Todėl netrokštu nieko pasaulyje, kas nebūtų palytėta meilės: nei kalbėjimo “angelų kalbomis” nei gamtos paslapčių pažinimo (nūnai taip madingo!), nes visa tai tėra vaikų žaidimai ant Begalybės kranto. Tik kartoju su liepsninguoju meilės apaštalu Pauliumi: “Dabar mes regime lyg veidrodyje mėšlingu pavidalu, o tuomet regėsime akis į akį. Dabar pažįstu iš dalies, o tuomet pažinsiu, kaip pats buvau pažintas. Taigi dabar pasilieka tikėjimas, viltis ir meilė — šis trejetas, bet didžiausia jame yra meilė” (1 Kor 13, 12-13).

“Tikroji meilė alksta realybės, bet nėra kitos realybės kaip Dieve” — sako Oskaras Milašius. Tad kai ilgiuosi amžinos meilės, ko gi kito ilgiuosi, jei ne Tavęs, mano Dieve? Ir kai Tavęs ilgiuosi, ko gi kito ilgiuosi, jei ne Meilės. Dieve, TU visa vieniji Meilėje ir trokšti, kad pas Tave mes grįžtume spinduluojuojantys meile, [pūsk manyje jos ugnį, kad nebūčiau kaip tos paikosios Evangelijos mergaitės, o ateičiau pas Tave su degančiu meilės žibintu, nes “Meilė niekada nesibaigia” (1 Kor 13, 8).

SEKMADIENI ŠVĘSK

Arvydas

Ramonas

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

Mūsų dienų pasaulyje sekmadienis ėgavo daugiareikšmę prasmę, ne tik religijos plotmėje, bet ir kultūrinėje, politinėje, ekonominėje. Šių laikų ekonominio efekto visuomenės žmogus dažnai išgyvena sekmadienį kaip dieną laisvą nuo darbų, ir sekmadieninio poilsio samprata susiveda daugiausia į jausmą, kad tai diena, skirta atsikvėpti nuo savaitės rūpesčių, nuo darbo įtampos, nuo kasdienybės krūvio, žodžiu — tai mažos atostogos. Kyla noras tą poilsį išreikšti naujais būdais: diena, skirta sportui, turizmui, diskotekai ar panašiai! Sekmadienis tapo savaitgalis. Šitokią supratimą,

vysto spartus ekonominis vystymasis, vartotojiškas gyvenimo būdas, intensyvi urbanizacija. Visa tai sąlygoja gyvenimo tempą, kurio ritme susikerta darbo ir laisvo laiko klausimas, todėl kartais laisvas laikas nebūtinai sutampa su sekmadieniu, ir pati visuomenė tampa laisvalaikio kaitos subjektas bei švenčių autorė. Tačiau savyje šios naujos sąlygos nebūtų negatyvios žmogaus atžvilgiu (reikalingas ir aktyvus poilsis), jei jos neištumtų sekmadienio, kaip Viešpaties dienos sampratos, pakeisdamos paprasčiausiu “weekend”. Tokiame “weekend” neretai sumenkėja, arba ir visai išnyksta, transcendentijos pojūtis, ir žmogus vis labiau supanašėja į “funkciją” priklausomą nuo išorinių visuomenės socialinių, ekonominių, kultūrinių pokyčių, kur net ir žmogaus dvasią sąlygoja ekonominės programos. Dar daugiau — ir tikinčiųjų tarpe neretai pastebimas sekmadienio šventimas tik atliekant kažkokią pareigą, nueinant į bažnyčią, atliekant vien religinį-liturginį ritualą bažnyčios viduje ir užmirštant gyvą Viešpaties liudijimą savo gyvenimu pasaulyje. Bet sekmadienis yra kažkas daugiau!

Ką sako apie jį pats Dievas, Bažnyčia?

Visų pirma — tai trečiasis Dievo įsakymas: Dievas liepia švęsti septintą dieną, susilaukiant nuo darbų, atminti ją, nes Dievas tą dieną ilsėjosi po pasaulio kūrimo, ir pašventinti tą dieną, atmenant Izraelio išlaisvinimą iš Egipto nelaisvės, (plg Pakartoto įstatymo kn. 5,12-15). Tai pat ir Bažnyčia nustato švęsti Viešpaties dieną kanonų teisės kodekse.

Norint suprasti krikščionybės sekmadienio reikšmę, reikia žvilgtelti į žydų tautos šeštadienio (shabbat) supratimą. Kaip matėme, tai Dekalogo trečiasis punktas, arba įsakymas. Dekalogas izraelitų teologinėje sampratoje reiškė įstatymų funkciją Sandoros, sudarytos prie Sinajaus kalno tarp Dievo ir išrinktosios tautos, plotmėje. “Tai nėra siaura prasme tik įsakymai, bet etinės normos kaip išlikti žy-

dams ištikimiems Jahvei, savo Dievui”. Dekalogas buvo ir yra kaip orientyras gyvenime tiek žydams, tiek mums, todėl ir trečiasis įsakymas gali būti suprastas ne vien įpareigojantis sąžinę moralinėje plotmėje, bet ir būtinas pačio žmogaus gerovei ir įgalinantis dar geriau vadovautis visais Dievo įsakymais. Žydų šeštadienio teologija visų pirma grindžiama Pradžios knyga 2,2, kur sakoma, kad Dievas ilsisi po kūrimo akto. Izraelitai suprato tai kaip būtinumą švęsti ir jiems savaitinį poilsį, ir ne tik jiems, bet ir namiškiams, vergams, gyvuliams. Reikia pažymėti, kad žydų tautos pradžioje laisvalaikio šventimas neturėjo nieko bendro su šventykla ir kultu, o buvo tik šeimos ir socialinė šventė. Kartu tai buvo prisiminimas-sudabartinimas išlaisvinimo iš Egipto vergovės, pašvenčiant tą dieną Viešpačiui. Daug vėliau, apie 500 m. pr. Kr., po Babilonijos nelaisvės “shabbat” tampa ir liturginė šventė, susieta su apeigomis. Čia reikia pridurti, kad iš tremties sugrįžę žydai per daug paviršutiniškai pradėjo vertinti šeštadienį, apsunkino jį įvairiausiais juridiniais draudimais, net valgio gaminti nebuvo galima. Nepaisant to, atrodo, žydų samprata apie šeštadienį išliko iš esmės nedaug pakitusi: “shabbat” — Sandoros ženklas tarp jų ir Dievo, išlaisvinimo iš Egipto prisiminimas maldomis ir dėkojimais, apmąstymas apie gyvenimą, kad žmogus nėra visa ko Viešpats, bet Jahvė teikia palaimą žmogui, apdovanodamas gėrybėmis. Izraelitai žinojo, kad žmogus nėra sukurtas vien darbui, kaip manė babiloniečiai, bet sukurtas pagal Dievo paveikslą ir panašumą, kuris dirba ir ilsisi, (plg. Pradžios kn. 1, 26; 2, 2-3).

Bet mes, krikščionys, švenčiame ne šeštadienį, o sekmadienį! Jėzaus laikais šeštadienis jau buvo praradęs tikrą savo teologinę ir antropologinę prasmę dėl fariziejų ir Rašto žinovų smulkmeniškumo ir formalumo, jie užmiršo žmogaus širdį, pervertindami raidę. Jėzus turėjo dažnai konfliktų su fariziejais ir Rašto žinovais dėl savo laisvo požiūrio į šeštadienio juridinio formalizmo laikymąsi, “šeštadienis pada-

rytas žmogui, o ne žmogus šeštadieniui” (Mk 2, 27) — sakė Kristus. Jis neniekino šeštadienio sakrališkumo, bet išvelgė toje dienoje tarsi sakramentinę prasmę ir gyvą ženklą Sandoros su Tėvu, kurioje žmogus laisvai ir visa širdimi atsiduoda Dievui. Jėzus gydė šeštadienyje, mokė, darė gera, suprasdamas, kad jis yra ir šeštadienio Viešpats (plg. Mk 2, 28). Tokiu būdu Jėzus pasirodo kaip laiko pilnatis ir istoriškai, ir eschatologiškai.

Tai kodėl sekmadienis? Ta diena yra pažymėta Išganyimo įvykio istorijoje ženklu: pirmąją savaitės dieną prisikėlė Jėzus iš Nazareto, mūsų Viešpats ir Išganytojas, “pirmąją savaitės dieną, labai anksti, dar neišaušus, Marija Magdaliatė atėjo pas kapą ir pamatė, kad akmuo buvo nuverstas nuo rūsio angos” (Jn 20, 1).

Todėl nuo apaštalų laikų pradėta švęsti ta diena. Tai naujos kūrybos pradžia, tai mūsų Velykos. Sekmadienis yra mažosios Velykos — tai tiesiogine prasme Viešpaties diena. Tą dieną paminime istorinį Kristaus Prisikėlimo įvykį ir Jo buvimą mumyse. Jis pats aštuonioms dienoms praėjus po prisikėlimo įvykio, tarsi nustatydamas naują laiko ritmą, pasirodė mokiniams, susirinkusiems toje pačioje vietoje (plg. Jn 20, 26). Naujas laiko ritmas įeina į pirmąją tikinčiųjų bendruomenę. Apaštalų darbų knygoje randame parašyta “pirmą savaitės dieną susirenkame laužyti duonos” (Apd 20, 7). Taip pat Didachė bei pirmieji Bažnyčios tėvai ir mokytojai (Ignacas Antiochietis, Justinas, Tertulianas, Origenas, Klemensas Romietis) liudijo ir išvystė sekmadienio reikšmę. Nuo pirmykštės bendruomenės paprotys švęsti sekmadienį plačiai įeina į krikščionybės istoriją su imperatoriaus Konstantino duota laisve krikščionims, tada jau nuo 321 metų “saulės diena” tampa oficialiai laisva diena daugelyje imperijos regionų.

Liturginėje teologijoje sekmadienis yra suprantamas kaip:

1) Kristaus Prisikėlimo istorinio įvykio prisiminimas.

Šiluvos Marijos bažnyčios šoninė nava su šv. Kazimiero medžio drožinio statula.

2) To įvykio sudabartinimas sakramentuose, kuriuos švęsdamas žmogus pereina iš mirties dvelkimo į naują būtį — šitaip kiekvienas dalyvaujame Kristaus Prisikėlime, taip pat visa visata yra pastūmėta pereiti į naują žemę, apie kurią kalbama Apokalipsės knygoje.

3) Sekmadienis skelbia ateitį, kada Kristus sugrįš švęsti amžinųjų Velykų su mumis — todėl, kai bendruomenė švenčia sekmadienį, ji jau turi, galima sakyti, pažadėtą Amžinybę.

Taigi sekmadienis yra lyg sakramentas: paminėjimas Kristaus Prisikėlimo, šventimas jo buvimo su mumis, laukimas jo sugrįžtant. Taip pat sekmadienis yra ir Bažnyčios diena.

Tą dieną tikinti bendruomenė susirenka kartu, kur tampa “viena širdis ir viena siela” (Apd 4:32). Velykos yra pasaulinis įvykis, ir jos turi būti minimos viešai pasauliui. Kristus yra bendruomenėje, ir ta bendruomenė, susirinkdama

kartu, liudija jį pasauliui. dieną tikintieji renkasi viešai išpažinti tikėjimą į Kristų-Viešpatį, pasidalyti tarpusavio meile ir Šventosios Dvasios dovanomis. Naujasis Katalikų Bažnyčios katekizmas sako, kad “sekmadieninis Viešpaties dienos ir Eucharistijos šventimas stovi Bažnyčios gyvenimo centre”. Tą dieną bendruomenė susirenka švęsti Eucharistijos, kuri yra viso religinio gyvenimo centras ir šaltinis.

Tą dieną, daugiau nei bet kurią kitą, tikintieji yra kviečiami dvasiškai aukoti savo gyvenimą Dievui ir pasišvęsti artimo meilei. Šventos Mišios-duonos laužymas ir Dievo žodžio klausymas įpareigoja kartu dalytis ta pačia Kristaus meile mums, tokiu būdu Eucharistijos sakramentas sekmadieniais tampa lyg ir meilės mokykla. Pirmosiose krikščionių bendruomenėse ypatingai buvo pabrėžiamas bendruomeniškumas, po šv. Mišių lankant sergančiuo-

sius, negandų prispaustusius, vargšus ir vienišuosius, tai liudija ir šv. Justinas, (plg. Justino “apologia” 65).

Vienas žodis ypatingai ryškiai atspindi sekmadienio charakterį — tai šventė. Tai pati pirmoji krikščioniška šventė, iš kurios išsivystė įvairios liturginės metų šventės. Ne retai šiuolaikinių industrializuotų kultūrų negatyvus simptomas yra švenčių sakrališko aspekto trūkumas. Sekmadienis iš pirmosios savaitės dienos kalendoriuose tapo paskutinė. Manau, šiandienėj visuomenėj, vartotojiškos darbo sampratos atmosferoje žmogus esti įtraukiamas į kasdienos materialinius rūpesčius, kurie gali gimdyti liūdesį, vienatvės ir susvetimėjimo jausmą, versti į išskaičiavimą. Tokių motyvų sąlygojama šventė gali prarasti džiaugsmo charakterį. Šventė be džiaugsmo nėra šventė, o tikras džiaugsmas kyla ir turi šaknis asmens teisingame santykiyje su Dievu. Šventė turi du faktorius: svarbaus įvykio išgyvenimą ir reikšmę jį švęsti džiaugsmingai. Tokius faktorius turi ir sekmadienis. Kristaus prisikėlimo paminėjimas susirenkant kartu, Eucharistijos šventimas ir dalinimasis dvasinėmis bei materialinėmis dovanomis tarp savęs ir su kitais — tai šventė ir poilsis, kuris kartu žymi žmogaus pranašumą virš aplinkos, kurioje gyvena. Sekmadienio išgyvenimas, kaip krikščioniškos šventės, nušviečia ir kitas dienas; jos nebeatrodo pilkos, monotoniškos.

Taigi trečiasis Dievo įsakymas yra Dekalogo dalis, o Dekalogas yra “Torah” dalis, o “Torah” yra Sandoros su Dievu išraiška. Tai nėra draudimai griežta prasme, bet konstatavimas padėties, meilės Dievui išbandymas. Man regis, kad ir Dekalogu Dievas norėjo pasakyti žydams, kad jis yra Viešpats — jų Dievas, kuris išlaisvino juos iš Egipto nelaisvės, tad jų tarpe tenebūna šitaip ir šitaip (nebegarbinsite stabų, nevogsite, nežudysite ...). O mums nori pasakyti taip pat tą patį ir dar pridurti, kad jei mes išpažįstame jį, jei norime gyventi, jei norime būti laimingi ir kad mums sektųsi, jei norime

turėti ramybę, tad nedarysime šito ir šito ... ir švęsime Jo-Viešpaties dieną. Tada religijoje moralė tampa kažkas paprasto ir malonaus — draugystė, pilnavertiškas gyvenimas su Dievu. Tad šis įsakymas jungia ir talpina visą Išganyimo istorijos vyksmą — nuo žmonijos aušros iki šiandienos atminti ir garbinti Dievą. Šitas įsakymas liudija Dievo laisvinančio laiko dovaną, ilsintis ir susilaikant nuo darbo. Žymi, kad Dievas yra visa ko Viešpats, jam priklauso žemė ir jos gėrybės. Bažnyčia iškelia ir vertina žmogaus darbą (plg. Jono Pauliaus II encikliką “Laborem exercens” 1981). Tačiau įsakymu švęsti sekmadienį Bažnyčia pasisako prieš tokią darbo sampratą, kuri trukdo žmogui pažvelgti į Dievą ir į save, susimąstyti apie savo gyvenimo prasmę, pasirūpinti savo šeima ir savo dvasiniu gyvenimu, pagaliau paprasčiausiai pailsėti, nes žmogus nėra vien “homo faber”. Žmogus darbu kuria pasaulį, Dievo vardu jį apvaldydamas, bet neturi prarasti santykio su Kūrėju, kuris yra visa ko pradžia ir pabaiga. Tik šitaip pasaulis ir mūsų aplinka gali tapti Dievo buveine, o taip pat laisvės ir džiaugsmo buveine mums patiems. Senajame Testamente yra užrašyti ir tokie žodžiai: “Jūs veltui triūsiat nuo aušros lig nakčiai vėlyvai, jūs sunkiai pelnotės duoną, ką Viešpats pamilo, tam ir miegančiam dvigubai duoda” (Ps 126, 2). Jei Aukščiausiasis darbo nelaimins, veltui triūsime, ir mūsų darbas neš priešingą efektą. Tad jei mes būsime su Dievu, tai ir Dievas bus su mumis, teikdamas visokeriopą palaimą.

Taigi — sekmadienis yra Viešpaties diena. Tėū Kristaus Prisikėlimo — naujos Dievo kūrybos diena. Tai Bažnyčios ir Eucharistijos diena. Tati susitaikymo, Dievo malonės, maldos ir meilės kitiems diena. Tai šventės ir džiaugsmo diena, tai poilsio diena, kuri žymi amžiną žmogaus poilsį Dieve, pagaliau — tai rūpestis savo dvasine gerove.

“Šita yra Viešpaties padaryta diena: džiaukimės ir linksimkimės” (Ps 118, 24).

Mamyte,

Nežudyk

(Suaugusiųjų grupėje premijuotas straipsnis)

VILTAUTĖ POCIENĖ

Statistika rodo, kad, jei kiekvienai šeimai, galinčiai turėti vaikų, tenka 2,5 vaiko, tauta gausėja, jei 2,3 — gyventojų skaičius nesikeičia. Lietuvoje šis rodiklis 1,7.

Tokių rezultatų prigyveno visas pasaulis, nukrypdamas nuo pirmapradžio plano, ypač pamiršdamas V Dievo įsakymą — Nežudyk.

Tik nežinojimas, kad žmogaus gyvybė prasideda tada, kai susijungia vyriška ir moteriška ląstelė, net įstatymiškai įteisino jos nužudymą. Todėl pirmiausia pateiksiu keletą žmogaus biografijos bruožų.

Kas išdrįstų užminti plakančią širdį? Teko klausytis magnetofoninio embriono širdies plakimo įrašo. Ji užplaka tarp 18 ir 25 vaisiaus užmezgimo dienos.

Mes mokėmės darvinizmo šviesoje. Buvo maiškinama, kad žmogaus embrionas pakartoja gyvosios gamtos vystymąsi nuo vienaląsčio iki žinduolio. Tuo tarpu kokybiškose nuotraukose jau 10 dienų gemale įžiūrimos žmogaus struktūros. 10 savaičių vaisiui nuėmus pirštų antspaudus, galima pagal juos identifikuoti suaugusį žmogų. Ne varliagyvį nužudoma motinos iščiose.

“Per pasaulį ritosi mirties kultūra” — tai popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiai. Nors ginaime nusikaltėlio, nuteisto mirties bausme, gyvybę, bet pamirštame apverkti negimusius.

Motina nėra vaiko savininkė. Abortas — ne jos apsisprendimo laisvė, bet aukščiausia pažeminimo išraiška. Kaip išmąstė K. Džibranas “Jūsų vaikai nėra jūsų. Jie savęs išsiilgusio gyvenimo sūnūs ir dukros. Jie atėjo per jus, bet ne iš jūsų”. Tėvai sutveria namus sielai, kurią įpučia Dievas. Ir tos aukštesnės išminties motina neturi teisės sunaikinti. Išnešioti ir pagimdyti — tai lyg jos karinė tarnyba. Tiesa, vaikas motinos iščiose bejėgis lyg vergas prieš vergvaldį. Tačiau, jeigu vergvaldys nužudo vergą, mes jaučiame, kad tai neteisinga.

Negimusio kūdikio žudymas — tai Dievo valios nepaisymas, kančios ir nelaimės.

Žmogus yra glaudžiai susijęs su gamta, nes tai vieno Kūrėjo išbaigtas darbas. Ypač artima gamtai yra moteris. Joje per akušerinį mėnesį atsikartoja 4 metų laikai: pavasaris — sužydėjimas, vasara — kai mezgamas vaisius, ruduo — brandos metas, žiema — energijos kaupimo metas.

Aukščiausias gyvybės taškas — rasos taškas — gamtoje yra Joninės, kurių simbolis — papartis, seniausias žemės augalas, sugeriantis šviesą. Motery šis rasos taškas yra gleivių lašas ant gimdos kaklelio, atsirandantis prieš ovuliaciją. Žiūrint į jį per mikroskopą, matoma radialiai iš centro išsidėsčiusius paparčio lapus. Tai ne atsitiktinis sutapimas. Šios gleivės sugeria

nesveikas spermatozoidų formas, praleisdamos tik pačius vertingiausias, kuriems skirta pradėti gyvybę, ir maitinti juos visą kelią iki kiaušintakio, kur įvyksta apvaisinimas.

Paparčio žiedas simbolizuoja gyvybės pradėjimą, kai visa gamta apmiršta prieš didįjį stebuklą, kai metami žiedlapiai ir mezgamas vaisius. Lietuvių tauta apie tai kuria gražias sakmes.

“Paparčio žiede, ilgesio šviesele, stebuklu menką mirksnį spindinti, turi tu būti ir man skirta, kaip atpildas už kančių, nuolankumą, meilę. Trumpos vasarvidžio nakties šviesa visas mintis nuneš ant aukšto kalno, kur protėvių dvasia Rasos laužai liepsnoja, kur paslaptis po pievas braido, kur kupolių žiedai gyvybę teikia ... Tegul vilties ir laimės medis, dangun saulelės šaukiamas, jėgų sukaupęs auga ...”

(P. Kvietkauskienė)

Mes galim atspėti, kad tas paparčio žiedas moters organizme yra kiaušialąstė, išsilukštenusi iš kiaušidės ir pasiruošusi didžiajam vyksmui.

Gamtoje dangaus kūnai sukasi, veikiami traukos jėgos, kad nenukristų, kad išgyventų. Ir koks nuostabus bei suprantamas mokslininkų atradimas, kai jie pro mikroskopą pamatė, jog kiaušialąstė, išėjusi į pilvo ertmę, sukasi. Savo traukos jėga ji traukia spermatozoidą, kad susijungtų, kad nežūtų. Tokia yra Aukščiausiojo valia. O šios valios vykdymas laisvu noru ir yra žmogaus laimė. Todėl moteris, pagimdžiusi kūdikį, yra laiminga. Rojaus būseną apima motiną pamačius savo naujagimį, nesąmoningas žinojimas, kad ji teisi, nes įvykdė Dievo įsakymą. O visa kita nesvarbu.

Šią didingą moters vertę gerai žinojo mūsų proseniai. 1529 m. Lietuvos statute buvo rašoma, kad bausmė už ištekėjusios moters nužudymą dvigubai didesnė negu už vyro

nužudymą. Jei nužudoma nėščia moteris, tai vaisius prilyginamas pusei vyro.

Mūsų patriarchalinėje kultūroje, kuri egzistuoja jau 4 tūkstančiai metų, moteris buvo priversta prisitaikyti prie vyro sąlygų, tapti priemone jo poreikiams tenkinti. Ypač patogių žaislu paverčiama moteris, sugirdžius jai kontracetinių tablečių, įvedus spiralę ar paskiepijus nuo nėštumo. Tuomet ji netenka savo paslapties ir žavesio, nereikia paisyti jokių intervalų, nereikia imtis atsakomybės. Moteris eksploatuojama net šeimoje.

Yra daug būdų žudyti. Tačiau patys drastiškiausi metodai yra tie, kurie pritaikomi motinos iščiose prieš tą, kuriam gimusiam apginti ji ir savo gyvybės nepagailėtų. Jie įvardinami kaip žmogaus teisė, pasaldinami kūniškais malonumais, jie uzurpuoja žmogaus smegenis ir smukdo šeimos moralę. Tai mokslas apeidinėja Dievo įsakymus, taip išsigimsta pasaulis ir priekaištingai krenta žemyn demografinių rodiklių kreivės.

Gal dar ne visi žino, kad kontracetinės priemonės nepadedą išvengti nėštumo, o naikina jau prasidėjusią gyvybę. Populiarioji gimdos spiralė netrukdo pastoti, o judėdama lytinių santykių metu išmeta apvaisintą kiaušinėlių lauk. Tuomet šventas vedybinis guolis pavirsta vaikų kapinynu. Dalis kiaušinėlių vis tik įsitvirtina gimdos gleivinėje, bet spiralė ją mechaniškai žaloja, sukeldama kraujavimą, atplėšia nuo jos gemalėlių. Kiekviena moteris, nešiojanti spiralę, per metus patiria 2-3 tokius persileidimus. Todėl 50 mln. abortų per metus yra pasaulyje tik ledkalnio viršūnė. Lietuvoje pagal oficialią statistiką per metus padaromi 45 tūkst. nėštumo nutraukimų. Mūsuose dar nenaudojama prancūziška tabletė Ru 486. Joje yra ta pati nuodinga medžiaga, kuri buvo naudojama II pasaulinio karo metu žydų tautai naikinti. Nėščia moteris išgeria tabletę ir laukia, kol iškris vaisius. Tai cheminis abortas. Jam

neįvykus, daromas įprastinis. Tabletę gaminanti firma neatsako už komplikacijas, o abortuotuose kūneliuose randama net susirgimų vėžiui.

Nėštumas — ne liga, kad reikėtų naudoti vaistus ar chirurgines intervencijas. Tai normali moters fiziologinė būseną, kuri atjaunina moterį, nutolina klimakterinį laikotarpį. Tuo tarpu, naudojant kontraceptines priemones, moters gimdos gleivinė darosi panaši į Mėnulio peizažą, kur apvaisintas kiaušinėlis negali įsitvirtinti ir išsimaitinti. Argi tai ne tas pats, kaip gyvą žmogų išmesti į dykumą bado mirčiai. Moteris — energijos nešėja. Jėga, kuria kiaušialąstė traukia spermatozoidą, yra tokia didelė, kad ši mažytė ląstelė nukeliauja atstumą, kurį matuojant žmogiškais mastais, nueitų žmogus, 18 kartų perplaukdamas Lamanšą. Kontraceptinės priemonės nuenergetina moterį, tuo pačiu ir vyrą. Lieka sausa technika be pilnatvės jausmo, bet to, kas Dievo duota. Prokreacija (gyvybės pratęsimas) ir seksualinis gyvenimas neturi būti atsiesti.

Abortas nutraukia natūralius organizme atsiradusius ryšius tarp moters ir vaiko, neleidžia pradėtam procesui išsibaigti iki galo, suardo tobulą harmoniją, atneša skaudžias fizines, moralines, psichologines pasekmes. Tai sužiaurina vyro sielą. Vienas tėvelis, nenorėdamas auginti 3 vaikų, išsiuntė žmoną pakartotinai aborto operacijai, nes po pirmosios vaikas vis tiek augo. Jeigu atliekant mirties bausmę, nusi kaltėlis lieka gyvas, jis paliekamas gyventi.

Moterims, nutraukusioms nėštumą, visam gyvenimui pasilieka poabortinis sindromas, dėl kurio pašlyja sveikata. Šeimoje mes susieti daugybe ryšių. Todėl šį sindromą jaučia ir vyras bei vaikai. O po aborto gimę kūdikiai būna su agresyvumo žyme, nes jiems baisu augti namuose, kur buvo nužudyta sesutė ar broliukas.

Viena motina pasakoja sapnavusi savo negimusį kūdikį, ateinantį susitikti su broliu. Sekančią dieną brolis žuvo traukinio avarijoje.

Ėjimas prieš Dievą yra ir sterilizuojančios operacijos, eksperimentai su vaisiumi, vakcina prieš nėštumą. Pastaroji taip nekaltai mediciniškai įvardinta, nepaaiškinant moteriai esmės. Norint sunaikinti gyvybę, reikia moteriai įšvirkšti nėštuminės medžiagos, kad prieš ją išsidirbtų antikūniai, kurie pražudytų jos kūdikį. Vakcina šešioms mėnesiams. Kiekvieną mėnesį galima pastoti, nes nesisaugojama, o motinos kūnas lyg nuodų taurė gramzdina “gamtos klaidą”.

Visų šių išradimų akstinas yra biznesis. Pramoniniu būdu gaminamas k/p reikia parduoti. Žmonėms, pragyvenantiems iš minėtų operacijų, reikia klientūros.

Kiekvienais metais JAV priskaičiuojama 3 mln. neplanuotų nėštumų. 2 mln. iš jų dėl k/p nepatikimumo. Gimdyti baisu, nes vaikas gali būti apžalotas — griebiamasi aborto. Saugojantis natūraliais būdais, paklaidos daug mažesnės ir nėra įtarimo, kad pakenkta vaikui. Ne viena šeima, nutraukusi nėštumą, baudžiama nevaisingumu.

Per centrinę televiziją buvo laida, propaguojanti abortus, nes geriant jų ekstraktą galima atjaunėti. Šiems vampyrams nepasakoma, kad abortuotoje medžiagoje esantys harmonai atjaunina tik vieną sistemą, padidina lytinį pajėgumą. Tačiau nė kiek nepasitaiso trapios, susidėvėję kraujagyslės ir jos plyšta, neatlaikydamos jaunatviško krūvio. Skaudžiu aidu žmogaus gyvenime atsiliepia kiekvienas mėginimas pergudrauti Dievą, nesilaikyti jo nustatytos tvarkos.

Sunkios mūsų ekonominės sąlygos dažniausiai verčia apsiriboti 2 vaikais. Tik nepažastome, kad negimęs kūdikis nėra mūsų skurdo priežastis ir nenusipelnė mirties bausmės. Gal išnaikiname genijus, talentus, kurie išspręstų mūsų ubagystės problemą. Negaliu pamiršti radijo interviu su H. Šulcu, lietuviu misionieriu iš Afrikos. Jam atvykus į Lietuvą, buvo papasakota, kad Vilniuje žmonės ruošiasi piketuoti prie Aukščiausios Tarybos, nes nėra

karšto vandens. Svečias atsakė: “Tame krašte, kur aš dirbu, žmonės gyvena labai skurdžiai. Moteriai tenka kasdien nueiti 2-3 val. kelią, kad atsineštų vandens tai dienai. Valgo jie 1 kartą per dieną. Mokosi 50% vaikų. Mokykla erdvesniame name, kur mokiniai sėdi ant grindų, nes neturi suolų. Rašo lazdelėmis ant savo juodų kojų, nes neturi sąsiuvinių. Šeimos daugia vaikės. Viena mergaitė, pamačiusi apleistą mažesnę mergaitę, parėjo paklausti mamos, ar negalima jos parsivesti. Mama atsakė: kam dar klausai, žinai, kad mes tokius priimam. Jų šeimoje 9 vaikai”.

Dabar kompiuteriai jau nėštumo metu leidžia nustatyti apsigimimus. Ir čia mums nereikėtų kištis, tegul atsitinka tai, kas turi atsitikti. Jei Bethoveno motina būtų žinojusi, kad vyro protėviai sirgo sunkia paveldima liga, būtų padariusi abortą. Laimei, nežinojo.

Žmonės nepakantūs psichikos invalidams. Seniau Lietuvoje kiekvienas kaimas turėjo savo kvailį. Jaunimas mokėsi gerumo iš šeimos, kuri priglaudė ubagą ar nepilnaprotį.

Mūsų moterys gimdo tuose pačiuose namuose, kur daromi abortai. Gimdymus priima tie patys žmonės, kurie nutraukinėja nėštumus.

Vaikai gimsta sunkiai, gal bijodami tų piktų žudančių rankų. Gausūs plyšimai siuvami be anestezijos, dažnai sergama mastitais. Gimęs naujagimis atskiriamas nuo motinos. Taip nesielgiam net su gyvuliais. Patelei visuomet paliekami tik ką gimę jos mažyliai. Grįžusios iš gimdymo namų, dauguma motinų maitina dirbtinai, sterilizuoja buteliukus, bėgioja į pieno mišinių virtuves, nutraukinėja pieną ir visos skalbia šimtus kartų naudotus vystykus. O knygoje apie vaikus rašoma, kad refleksas sėdėti ant puoduko atsiranda tik antrų metų pabaigoje.

Giliai į širdį įstrigo pažįstamos, užauginusios vieną dukterį, žodžiai: “Jei norit mane nubausti, tai duokit man auginti vaiką”. Kaip teisingai ir skaudžiai pasakyta! Kaip baisiai mes išbjaurojom savo gyvenimą, kaip liūdnai

išdankėm prigimtį, kad didžiausias džiaugsmas mums pavirto tokia kančia, kurios vengdami, nesigraudename dėl žūstančio vaisiaus. O juk turėtų būti atvirkščiai:

***kad būtumei į žmogų panašus,
Tu privalai būt panašus į Dievą,
kurs savo kančių paverčia džiaugsmu,
tikėjimu, šviesa, kūryba, meile.***

Just. Marcinkevičius

Todėl labai reikia mums atsigręžti į praeitį, kai augo lietuviškoj šeimoj po 10 vaikų, kai ištėkėjusi moteris ir nepagalvodavo negimdyti, o merginai, pasidariusiai abortą, nebuvo šansų ištėkėti. Dabar Kaune veikia ankstyvos nėštumo diagnostikos laboratorija, kur kreipiasi daug mergaičių. Tik išgirdusios apie krikščionišką moralę, atsідusta: “kaip gaila, kad nežinojau anksčiau”.

Mūsų senoliai rėmėsi tradicijom ir liaudies išmintim. Svarbiausiais gyvenimo momentais buvo einama su Dievu. Žmogaus gimimas buvo didelė šventė. O pribuvėja turėjo atitikti aukštus moralinius reikalavimus. Kukli, santūri, ištėkėjusi, gimdžiusi, gražiai sugyvenusi su vyru. Prisilaikydavo jos papildomo pirmadienio pasninko, kad ranka būtų lengva. Ir čia veikė penktasis Dievo įsakymas. Niekas nekviedavo moters, kada nors padariusios abortą.

Jei motina pagalvoja apie abortą, jos kūdikis pajunta pavojų ir niekuomet nemylės motinos, gal net pats nenorės gyventi. Tokia bausmė už nusidėjimą Dievo įsakymui mintimis.

Lietuvoje žinomos pasakos apie laumes, kurios nužiūrėdavusios vaikus. Tai atspindi gilią tiesą, kuri buvo leista pažinti žmonėms, artimiau gyvenusiems su Dievu.

Ne tik nėštumo metu, bet ir dvejus pirmuosius gyvenimo metus vaikas labai imlus. Galima pasėti gerį į jo širdelę, galima perduoti pyktį. Už tai gresia didelė bausmė. Šventajame Rašte parašyta: “Kas papiktina vieną iš šitų mažutėlių, kurie mane tiki, tas vertas kad asilo

Londono Šiluvos Marijos bažnyčios didysis altorius.

sukamų girnų akmuo būtų užnertas jam ant kaklo ir kad jis būtų nuskandintas jūrų gilybėse” (Mat 18, 6). Turim saugoti savo mažylius nuo piktų žmonių, kurie gali sugadinti jų gyvenimą, pražudyti sielą. Taip ir Dievo mums įsakyta.

Dar keletas žodžių apie mūsų močiutes. Vaikų gimdymo ir auginimo jos nelaikė papildomu darbu. Maitino krūtimi. Tai užimdavo tik dešimt minučių, nereikėjo buteliukų, nei mišinukų. Kūdikis čiulpdamas taip gerai ištuština krūtį, kad nereikalingi jokie nutraukimai, nesergama mastitais. Maitinimas krūtimi yra daugiaprasmis. Priglaustas prie krūties, vaikas girdi motinos širdies ritmą, kuris yra geriausias verkiančio vaiko ramintojas. Valgantį vaiką mamytė kalbina gražiausiais žodžiais, žadina jo emocijas, formuoja gero pasaulio įvaizdį. Auga šviesi asmenybė, kuri nekonflik-

tuoja nei su tėvais, nei su aplinkiniais. Maitindama krūtimi, motina vykdo ir penktąjį Dievo įsakymą. Tuo laikotarpiu ji nepastoja: nereikia bijoti, žemintis, nereikia žudyti.

Atskirti nuo pasaulio, deginti ir nesudeginti, mes norime pakilti iš pelenų, kvailinti ir žeminti, aplaužyti ir apgenėti, mes norime atsprogti iš šaknų. Atgaivinę viltį ir tikėjimą, mes prašome išrišimo.

O gerumas Lietuvoje jau skleidžiasi. Kalėdoms iš Alytaus mokyklos-internato žmonės išsivedžiojo visus vaikus. Net vaikų pritrūko. Auklėtojos jaudinosi iki ašarų.

Norėčiau baigti mūsų tautos sąžinės 1993 m. Pasaulio žmogaus — Justino Marcinkevičiaus žodžiais:

“Viešpatie, mes nekalti,
Mes tik labai iškankinti”.

NEVOK!

ALDONA KAČERAUSKIENĖ

Kukliai apsirengusi penkiametė šveicarė mergaitė, darbininkų vaikas, vienoje rankutėje laikydama krepšelį, kitoje pinigų, į krautuvėlę įėjo tada, kai čia nebuvo žmonių. Vaiko dėmesį patraukė pintinė su vyšniomis. Mergaitė priėjo arčiau, pasigrožėjo uogomis, paėmė šakutę su dviem vyšniomis. Iš visų pusių jas apžiūrėjusi, pridėjo prie lūpų, palaižė, vėl pasistiebė, uogas padėjo atgal į pintinę, pati pasitraukė toliau nuo „pagundos“.

Šatrijos Raganos vaizdelis „Vyšnios“ turinys gerai žinomas vyresnės kartos žmonėms, nes šis kūrinėlis, kadaise buvęs chrestomatiniu, giliai įsirežė į atmintį tų, kurie mokėsi iš prieškarinių vadovėlių. Šio vaizdelio turinį mėgo pasakoti šviesios atminties pedagogikas profesorius Jonas Laužikas, kalbėdamas apie būtinumą ugdyti vidinius stabdžius nuo pat vaikystės. Pradėdamas sąmoningą gyvenimą, vaikas turi griežtai žinoti, ką galima imti, ko negalima. Ir čia negali būti jokių išlygų ar nuolaidų. Reikia pasakyti, kad anuomet pedagogams sekėsi. Kaimuose nebuvo rakinamos pirkių durys, visai dienai pievoje paliekamos balinimui ištiestos drobės, pienas šuliniuose, ant tvorų sumautos puodynės, džiūti ir vėdinti iškabinėti drabužiai. Imti svetimą daiktą buvo ne tik nusikaltimas, bet ir negarbė, ir gėda, pagaliau — sąžinės graužatis, nes taip formuojama visuomeninė nuomonė, griežtesnė už įstatymą. Na, o jeigu kas ir susigundydavo pasisavinti tai, kas jam nepriklausė, žinia nuaidėdavo per kelias parapijas, žmonės su tokiu asmeniu vengdavo bendrauti viešai, kitaip saktant, reiškiamo neslepia panieka išskirdavo jį iš visuomenės.

Tie, kuriems teko pabuvoti svetingose Europos šalyse, pasakoja, jog ten taip pat nepuolama prie to, kas tau nepriklauso. Pavyzdžiui,

Suomijoje, kur dviratis ne tik sporto, bet ir patogi susisiekimo priemonė, greta įmonių, įstaigų, mokyklų įrengti stovai dviračiams laikyti. Iš gausybės dviračių kiekvienas be vargo susiranda savąjį, niekas netaiko į naujesnį ar geresnės kokybės. Šioje šalyje taip pat stebina smėlio dėžėse palikti tvarkingai sudėlioti vaikų žaisliukai. Kam neštis namo smėlėtą žaislą, jį plauti, surasti vietą, kur padėti, jeigu rytoj vėl ateisi čia žaisti? Juk tikrai žinai, kad niekas nepaims tavojo, o tu niekada nepaimsi svetimo.

Tuo tarpu tarybinėje spaudoje, rašant apie vadinamuosius visuomeninio turto grobstytojus, bene kiekviename straipsnyje buvo sutinkama nuomonė, kad kaltas, žinoma, tas, kuris vogė, bet dar kaltesnis tas, kuris nemokėjo turto apsaugoti: apsitvėrė pernelyg žema ir netvirta tvora, įdėjo prastą užraktą, pastatė nebudrią sargybą ar jos visai nepastatė ir t.t. Tokių autorių teiginiai, rodos, apeliuoja ne į žmogų — sąmoningą būtybę, laisvai galinčią pasirinkti vienokį ar kitokį sprendimą, o į žmogų-gyvulį, kuris eina, prieina neperlipamą tvorą, ir stop! Tenka grįžti atgal. O eidamas atgal jis užtinka pilaitę, kurios kieme, deja, draskosi įsiutęs vilkšunis. Pavojinga, gali perplėšti gerklę. Tuomet jo kišenėje tarsi netyčia suskamba visrakčiai. Užsuka į tykų kooperatinį namą, darbo objektu pasirenka mažiausiai judrią viršutinio aukšto laiptų aikštelę. Sutraškėjęs visraktis pasisuka, ir durys atsidaro. Tačiau šeiminkai, pasirodo, įstatė dvigubas duris su skirtingais užraktais. Štai antrųjų durų spyna jokiam visrakčiui nepasiduoda. Lipant laiptais žemyn, dėmesį patraukia prie vieno buto durų vaikiškas vežimėlis, o jame, naujutėlaitė žydrai pūkuota antklodė, nepririšta, neprirakinta, net pro durų akį, rodos, niekieno nesaugoma. Vadinasi — galima imti.

Atkūrus Lietuvos Nepriklausomybę, vyksiant persitvarkymo procesams, susilpnėjus turto ir asmens apsaugai, grobimo instinktas auga, tarsi mielinė tešla. Išėjęs rytą, nežinai, ar laimingai sugrįši ir kokius rasi namus. Nebe-saugu moterims nešiotis rankinuką, nes baltos dienos viduryje jį gali per sekundę prarasti. Baugu kaimuose vienišiams seneliams, kuriuos turto priedavartautojai užkankina mirtinai, reikalaudami atiduoti pinigus, atidedamus laidotu-vėms nuo varganos pensijos. Viena sunki nuodėmė sukelia kitą, dar sunkesnę — žmogžudystę.

Orientuodami visuomenę į kuo didesnę turto apsaugą, mes kol kas patikimesnių priemonių nežinome. Betgi tuo pačiu sumenki-name žmonių atsakomybę už savo veiksmus. Nusigyvenome iki tiek, kad palaidoję mums brangius žmones, išeidami iš kapinių, sutrum-piname gražiausių žiedų kotus, išlaužiame įdo-mesnių gėlių krepšelių lankelius, kad jie nebe-turėtų vertės turguje. O kaip apsaugoti vagia-mus paminklus, patarimų, berods, dar niekas nesurado. Juk ant kapinių šuns nepirriši, o mirusieji patys apsiginti, deja, negali.

Vis dažniau į galvą ateina nerimą kelianti mintis: nejaugi mes galėsime būti laisvi su ta skylėta, lopyta ir durstyta netolimos praeities morale? Ar ne pirmiausia šioje srityje mums reikėtų atsinaujinti?

Gyvenimo patirtis dar kartą įrodė, jog pripratimas yra antras prigimimas. Suverenios Lietuvos turtas tampomas didesniais ar mažes-niais glėbiais daugelio tų, kurie priėjo prieina.

Atgimimo pradžioje tapo madinga studi-juoti Vydūną, S. Šalkauskį, A. Maceiną. Skoli-nomės, dauginomės, skaitėme ... Ir nuste-bome: visi trys didieji Lietuvos filosofai buvo teistai ... Išmesk iš jų raštų Dievą, Absoliutą, ir sugrius kardinalios filosofinės tiesos, liks tik namas be pamatų, statinys ant smėlio. O sep-tintas Dievo įsakymas trumpas ir kategoriškas, tarsi žaibo blyksnis: nevak.

“Liturginiame maldyne” komentuojama:

“Šiuo įsakymų Dievas reikalauja, kad gerbtu-me kitų asmenų ir visuomenės nuosavybę, o padarę kam žalą ar nuostolį — atsilygintume; kad sąžiningu darbu užsidirbtume pragyveni-mui ir neišnaudotume kitų žmonių triūso”. Šiuo įsakymu reikalaujama dar daugiau, apie ką Lietuvoje jau ne kiekvienas žino ar nori žinoti: “Nusikalsta, kas sukčiauja bei apgaudi-neja parduodamas ar pirkdamas; kas daro ko-kią nors skriaudą atskirų žmonių ar visuome-nės turtui laukuose, gatvėse, namuose, įmonėse ir kitur; kas negrąžina skolos, neatiduoda rastų ar neteisėtai įsigytų daiktų, neatsilygina skriaudų; kas veltėdžiauja arba tuščiai eikvoja šeimos ir visuomenės turta”.

Apie teigiamą religijos įtaką formuojant žmogaus asmenybę, neturėtų abejoti nė vienas pedagogas. Šiais visuotinio vertybių perkainoji-mo laikais neturi būti palikti nuošalyje dideli rezervai ugdyti žmogaus vidinius stabdžius, vienodai kelti atsakomybės jausmą tiek už pasikėsinimą į ganėtinai apsaugotas, tiek į neapsaugotas materialines vertybes. Jeigu ką pavogei, teks atsakyti. Kitų kaltininkų čia nėra ir negali būti. Bepigu tiems didiesiems ir gabie-siems, kurie savo laiką užpildė mokslu, menu, kuriems gyvenimą reguliuojančia jėga tampa intelektualinis potencialas. O kas sureguliuos didelę dalį mūsų jaunimo, pasimetusio, prara-dusio autoritetus (nusivilta ir tėvais, ir mokyto-jais, augintais ir auklėtais jau taip pat stagnaci-jos laikotarpiu), iškėlusio bene vienintelį sau tikslą: gyvename tik vieną kartą, todėl nepai-sant priemonių gyvenimą reikia padaryti pato-gų. Darant nusikaltimą vardan šio tikslo, nesu-simąstomą apie atsakomybę, nes ji neišugdyta. Ir taip kalėjimai pasiglemžia ir galutinai pri-baigia šimtus jaunų žmonių. O laisvėje esantys nusikaltėliai tęsia savo juodus darbus. Daug vilčių vidinio gyvenimo ugdymui dedama į at-gimstančias ir naujai besikuriančias jaunimo organizacijas: visos jos eina su Dievo vardu, visų vėliavos šventinamos bažnyčioje, visų susirinkimai baigiasi ar prasideda malda.

IŠMINTIS IŠ AUKŠTYBIŲ

CHIARA LUBICH

"Iš aukštybių kilusi išmintis pirmiausia yra tyra, paskui taikinga, maloninga, klusni, pilna gailingumo ir gerų vaisių, nesvyruojanti, nuoširdi" (Jok 3, 17).

Apaštalas Jokūbas rodo mums tuos vaisius, kuriuos neša gyvenantieji pagal Dievo žodį. O taip gyvenantieji pagal Dievo žodį tuo būdu primena ir kitas Naujame Testamente minimas dorybes: Evangelinio pamokslo palaiminimus, himną labdarai, meilės vaisius, krikščioniškų dorybių turtingumą. O tokio gyvenimo pagal Jėzaus mokymą nuostabios vertės negali tinkamai išreikšti nei žodžiai, nei įvaizdžiai.

Vaisiai gyvenimo pagal Dievo žodį išryškina du esminius krikščioniškos meilės aspektus: galvosenos tyrumą, kuris reiškia neturėjimo jokios doktrininės klaidos ar iškrypino ir širdies tyrumą, kuris reiškia neturėjimą jokio prisirišimo prie nuodėmės ar polinkio į blogį.

Toliau jis primena, jog taip turime naudoti tuos aspektus, kad mūsų gyvenimas neštų vaisių, kuriant taiką ir vienybę tarp visų.

Čia Dievo žodis yra vadinamas "išmintimi iš aukštybių". O kai Šventasis Raštas Dievo žodį vadina "Išmintimi", nori mums padėti, kad galėtumėm naudoti dievišką įžvalgą ir tiesą, kaip turime galvoti ir spręsti, priimdami dalykus, kad turėtumėm dvasinį džiaugsmą.

Jei Dievo žodis giliai veikia ir keičia mūsų gyvenimą, tampa šviesos ir meilės šaltiniu mumyse, svarbiausiu įkvėpėju visoms mūsų mintims ir veiksams.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Mes taip pat galime apsispręsti, norėdami siekti tikros išminties. Kadangi ji yra "kilusi iš aukštybių" pirmiausia visada turime nuolankiai jos melsti Dievą, tikėdami, kad gausime.

Taip pat turime atsiminti, kad mes galime tą išmintį gauti tik gyvendami pagal Dievo žodį, stengdamiesi jį vykdyti vis su didesniu paklusnumu ir uolumu.

Šį kartą mes stengsimės kreipti ypatingą dėmesį į krikščioniškas dorybes, šv. Jokūbo minėtas, o ypač tas, kurių labiausiai stokojame patys.

"Išmintis" tikrai augs mumyse, jei save maitinsime Dievo žodžiu. Tada mūsų gyvenimas bus kaip namų, pastatytų ant uolos, apie kurią Jėzus kalba Evangelijoje. Tada galėsime atlaikyti klaidų ir visokio pasileidimo audras, kurios norės tuos namus sugriauti.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

Daug ką gali mokyklose padaryti katechetai, dvasininkai ir pasauliečiai, kurie maloniai jaunimą nustebina erudicija, intelektu, išmintimi. Ir ne tik jaunimą, bet ir tėvus, užaugusius ir subrendusius bedvasėje ateizuotoje visuomenėje, orientuotoje tik į materialines vertybes. Tai, kas iš pirmo žvilgsnio kartais atrodo jau nebeįmanoma, ilgainiui pasidaro priimtina. Tikėkime, jog pasėti grūdai dar neprarado savo gyvasties, o tie, kuriuos sėsimė su meile ir pasikliaudami Dievo malone ir pagalba, taip pat duos vaisių.

Užbaigti norėtusi tuo, kuo pradėjau — Šatrijos Raganos vaizdelio "Vyšnios" žodžiais: — "... kokia išmintinga turi būti tavo mamytė, mažute! Koks laimingas jūsų kraštas, turėdamas tokių motinų ir tokių vaikų!"

alba

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S J

Kalbos taisymai

dūmoti n. svet. — mąstyti, galvoti.

falšyvas n. svet. — netikras, klastingas, sukto būdo.

fanaberija n. svet. — pasipūtimas, išdidumas.

finka n. svet. — suomiškas peilis, suominukas.

forelė n. svet. — upėtakis.

frantas n. svet. — dabita, puošėiva, puošėika.

gausėti kuo n. vert. — gausėti ko: Kaunas gausėja daugiaaukščiais namais (= Kaune gausėja daugiaaukščių namų).

geradėjas n. vert. — geradarys.

gerbūvis n. vert. — gerovė: Dabar paliko darbininkų gerbūvis (= gerovė).

gi — nevert. reikšme “o (jungtuko)”: Vakar jis visą dieną lakstė, gi (= o) šiandien nė iš lovos nesikelia.

giliai — nevert. reikšme “labai, didžiai, neapsakomai, nepaprastai”: Esu giliai (= didžiai, labai) sujaudintas dėl jo elgesio. Tuo esu giliai (= tvirtai) įsitikinęs.

gimimo — nevert. r. “gimęs”: Esu pekiasdešimtujų metų gimimo (= gimęs penkiasdešimtaisiais). I kariuomenę dabar šaukiami 1971 metų gimimo (= 1971 metais gimę) jaunuoliai.

gintis prieš ką n. vert. — gintis nuo ko: Žmonėms pasidarė sunku gintis prieš įvairius piktadarius (= nuo įvairių piktadarių).

glušas n. svet. — kvailas, kurčias.

graškė n. svet. — žiogelis.

guzas n. svet. — gumbas.

į — nevert.: Susirinkimai vyskta kartą į mėnesį (=

per mėnesį). Blogos gyvenimo sąlygos labai atsiliepia į jo sveikatą (= jo sveikatai).

iki tokio laipsnio — nevert. r. “taip, tiek”: Nusigėrė iki tokio laipsnio (= tiek), kad baisu ir pažiūrėti.

ikra — ikrai.

įnašas — nevert. r. “mokestis”: Jau laikas sumokėti nario įnašą (= mokestį).

iš kalno n. vert. — iš anksto.

išieškotas — nevert. r. “meniškas, tobulas, dailus, subtilus”: Išieškotas (= subtilus) spalvų derinys.

išmetinėjimas n. vert. — priekaištas.

išmetinėti n. vert. — prikašioti, priekaištauti: Dabar ne laikais išmetinėti (= priekaištauti), meilė pasibaigė.

išnešti — nevert.: Susirinkimas išnešė nutarimą (= nutarė, priėmė nutarimą).

išpildyti — nevert. r. “atlikti”: Choras labai meniškai išpildė (= atliko) keletą liaudies dainų.

išpulti — nevert. r. “priklausyti, derėti, būti, tikti”: Jam išpuola (= pridera) tas pareigas atlikti. Kada šiais metais išpuola (= bus) Velykos?

ALDONA PUIŠYTĖ

VIZIJA

*Kaip tolimas dvelksmas yra tau, ką myli,
Tiki kuo, yra tau kaip gandas - jį neša
Kažkas ant sparnų praskleisčių: šlamesy jų
Girdi šviesulių tobulai harmoningąjį ritmą*

*Eini - ne lunatikė jau, bet nubudus, -
Blakstienos dar baugščiai nuleistos ir virpa:
Šviesa ta apakins - artėji, artėji, artėji ...
O šnibžda kažkas tau, o drąsina, guodžia ...*

*Kas tu, gerasis, kas tu, Šviesusis? Iš kur man
Tie lobiai, malonė, tie džiaugsmo žemčiūgai?
Priimu dovaną, priimu švytinčią vakaro taurę,
Priimu savo likimą - vienatinį, nepakartojamą.*

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

MIROSLAVO PARAPIJOS IR MIESTELIO JUBILIEJUS

Alytaus rajono Miroslovo miestelyje paminėtos 250-osios miestelio ir parapijos įkūrimo metinės. Rašytiniai šaltiniai byloja, kad 1744 metais Vilniaus kunigų sinodas įkūrė Miroslovo parapiją, kuri iki tol buvo Alytaus parapijos filija. Jubiliejaus proga išleista V. Valūno knyga “Miroslovas ir jo apylinkės”, kurioje apžvelgta šio krašto istorija.

Miestelio įkūrimo šventė prasidėjo skulptūros, skirtos 250-jam jubiliejui, atidengimu. Miroslovo kultūros namuose buvo atidaryta dzūkų būties daiktų paroda “Miroslovo apylinkės istorijos puslapiai atvertus”.

Miroslovo bažnyčioje vyko šv. Baltrasmiejaus atleidai, buvo teikiamas Sutvirtinimo sakramentas. Procesija ėjo prie atstatytos Olakalnio koplyčios, buvo pašventintas kryžius. Mirosloviečius ir jų svečius linksmo rajono saviveiklos kolektyvai. (Lietuvos rytas Nr. 171)

ŠVEDŲ KARIŪNAI KLAIPĖDOJE

Klaipėdos uoste prisišvartavo du Švedijos karo laivyno mokomieji burlaiviai — “Falken” ir “Gladan”. Pastarasis uostamiestyje jau lankėsi prieš metus.

Kiekvienu burlaivių atplaukė po 28 šviesiaplaukius kariūnus, Švedijos aukštųjų karo mokyklų kursantus. Tai jų mokomoji stažuotė, kurios metu plaukiojama ne tik po Baltijos jūrą, bet ir viso pasaulio vandenynus.

Jau 200 metų nekariaujančios Švedijos karinis laivynas yra kiek mažesnis nei kitų valstybių, ta-

čiau taikūs švedai garsėja savo tvarkingumu, drausme, tikslia jūrine technika. Ši neutrali šalis turi apie 40 karo laivų ir kelias aukštąsias jūrinės karo mokyklas, kuriose šiuo metu mokosi ir trys lietuviai — J. Vyšniauskas, D. Matuiza ir S. Bandzevičius. Jie konkurso keliu parinkti iš Klaipėdos universiteto, Karinės jūrų flotilės bei Krašto apsaugos mokyklos. Dabar visi trys jaunuoliai gyvena Švedijoje ir mokosi švedų kalbos, o po Naujųjų metų pradės dvejų metų studijas Karlskronos aukštojoje karo mokykloje. Jūrinę praktiką jie atliks tokiais pat mokomaisiais burlaiviais, kurie dabar atvyko į Klaipėdą.

Turėdami tokius puikius laivus, švedai gali siųsti savo kariūnus praktikuotis viso pasaulio jūrose ir vandenynuose. Tuo tarpu Klaipėdos universiteto pastangos įsigyti mokomąjį jūrų laivą kol kas nesėkmingos.

Tad švedų burlaiviai, atvykę į Klaipėdą su draugišku vizitu, gal paskatins ir Lietuvos karinę jūrų flotilę imtis panašaus uždavinio. (Respublika Nr. 176)

KILMINGIEJI ŠIAULIEČIAI ĮKŪRĖ BAJORŲ DRAUGIJĄ

Šiaulių miesto valdyboje užregistruota dar viena organizacija — Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos Šiaulių bajorų draugija. Kaip paminėjo šios organizacijos tarybos pirmininkas, Šiaulių krašto bajorų vadas Vytautas Montvilas, savo bajoriškąją geneologiją skaičiuojantis nuo 1500-ųjų metų, analogiškos draugijos jau yra įsteigtos Vilniuje, Kaune ir Panevėžyje. Visos jos, būdamos savarankiškos, kartu bus ir kitų metų balandžio 23 dieną Vilniuje įkurtos Lietuvos bajorų karališkosios sąjungos struktūriniai padaliniai.

Šiaulių bajorų draugijos veiklos programoje numatyta suvienyti visus Šiaulių mieste ir regione gyvenančius bajorus, ieškoti, tyrinėti ir atstatinėti kilmės dokumentus, studijuoti bei skleisti pažangias filosofines idėjas, ieškoti ir kaupti istorines relikvijas. Šiaulių bajorai žada užsiimti ir švietėjiška bei labdaringa veikla. (Lietuvos rytas Nr. 171)

PANEVĖŽYJE PAMINĖTAS JONO AISČIO 90-METIS

G. Petkevičaitės-Bitės viešojoje bibliotekoje gausiai susirinkę miesto poezijos mylėtojai pami-

“Pakelės” kryžius su šv. Kazimiero koplytėle, dedikuota Lietuvos kankiniams.

nėjo poeto Jono Aisčio devyniasdešimtmetį. Į šį vakarą, pavadintą “O Viešpatie, koks vakaras, koks nerimas ...”, buvo atvykęs egzodo poetas Kazys Bradūnas su žmona, savaitraščio “Literatūra ir menas” redaktorius poetas Vladas Braziūnas, iš Ilinojaus į Vytauto Didžiojo universitetą skaityti paskaitų atvykęs profesorius Algirdas Titas Antanaitis, aktorius Laimonas Noreika.

Vakaras prasidėjo autentišku paties autoriaus balsu, kurio įrašą į Lietuvą atvežė A. T. Antanaitis. Iškilus poetas turėjęs dovaną — tobulai ir

nepakartojamai skaityti. Vakaro metu iš poeto V. Braziūno lūpų nuskambėjo mintis, jog tikros poezijos į “kristalinį karštą” uždaryti neįmanoma — po kurio laiko suartėja tiek erdvės, tiek laikai. K. Bradūnas papasakojo apie savo susitikimus su poetu prieš daugelį metų Vilkaviškio gimnazijoje.

Antrojo vakaro dalis buvo skirta Kazio Bradūno poezijai. (Lietuvos rytas Nr. 171).

IŠSIPILDŽIUSI SVAJONĖ

“Trečioji indoeuropiečių temai skirta konferencija Baltijos šalyse buvo rožinė Marijos Gimbutienės svajonė”, — tokiais žodžiais antropologas dr. Gintautas Česnys pradėjo tarptautinę konferenciją “Šiaurės Europos suindoeuropietinimas”. Deja, Vilniaus ir Kalifornijos universitetai, Vilniaus dailės akademija, Lietuvos kultūros fondas ir Antropologų draugija konferenciją suorganizavo jau M. Gimbutienės atminimui. Vilniaus universiteto rektorius Rolandas Pavilionis atidarymo metu padėkojo visiems atvykusiems, paprašė pagerbti mokslininkę tylos minute. Daugiau kaip 30 mokslininkų iš Rytų ir Vakarų suvažiavo skaityti pranešimų, aptarti M. Gimbutienės veiklą ir darbus. Iš lietuvių mokslininkų dalyvavo Adomas Butrimas, Norbertas Vėlius, Vytautas Kubilius ir kiti.

Vykstant konferencijai, Lietuvos kultūros fondo meno salone buvo atidaryta paroda “Mitai Lietuvos mene”. Archeologas dr. Vytautas Urbanavičius rodė filmą “Reminiscencijos apie Mariją Gimbutienę”, koncertavo folkloro ansambliai, skambėjo kompozitoriaus Broniaus Kutavičiaus muzika, labai patikusi ir pačiai mokslininkei.

Svečiams buvo surengtos ekskursijos po Vilnių, Kernavę ir Trakus. (Dienovidis Nr. 32)

SU MEILĖS ŽODŽIU

Tokios naujųjų mokslo metų pradžios dar nebuvo. Iš pirmo žvilgsnio atrodytų lyg ir tas pats, kaip kitose pradžios mokyklose, įsikūrusiose vaikų darželiuose. Būreliai pirmokų, antrojų, trečiųjų su gėlėmis. O šalia — šventiškai nusiteikę tėveliai. Tik žodžiai čia skamba neįprasti: mes mylime jus visus, ir jūs mylėkite vienas kitą, kaip jus myli Kristus. Baigęs sveikinimo žodį mokytojas ima gitarą, ir vaikai gieda giesmę apie Dovydą.

Tai krikščioniškoji pradžios mokykla “Meilės žodis” Klaipėdoje. Ji pradėjo trečiuosius mokslo metus. Trijose gražiai įrengtose klasėse mokysis po 10-15 vaikų. Dėstoma pagal valstybinę švietimo programą. Nuo antros klasės privaloma anglų kalba. Ir daug būrelių.

Mokyklos direktorė A. Karpevičiūtė mano, kad Dievas kiekvienam suteikė gabumų. Tik svarbu juos atskleisti, svarbu vaikams įdiegti ne tik mokslo žinių, bet ir išmokyti juos elgtis pagal krikščionišką moralę. Mokyklos mokytojai — tokie kaip visi, tik jie dar priklauso “Meilės žodžio” bažnyčiai.

Religinių pamokų šioje mokykloje nebus daugiau negu kitose bendrojo lavinimo mokyklose. Tik prieš pamokas vaikai čia sugiedos giesmes.

Mokykla privati. Už mokslą ir pietus reikės mokėti 50 Lt. per mėnesį.

Steigėjai viliasi, kad ilgainiui mokykla taps katalikiškąja vidurine. (Lietuvos aidas Nr. 174)

ŠVEDIJOS PARAMA BALTIJOS ŠALIŲ POLICIJAI

Švedija stengiasi padėti Baltijos valstybėms sukurti modernią vakarietišką policijos tarnybą. Švedijos vyriausybė nutarė skirti dar 7,3 milijono kronų Baltijos šalių policijos mokymui ir aprūpinimui moderniais įrengimais. Švedijos Karalystės policijos vadovybė taip pat planuoja rengti Estijai, Latvijai ir Lietuvai specialistus kovai su narkotikų kontrabanda. Iš viso Švedijos vyriausybė Baltijos šalių policijos reikalams jau yra skyrusi 15 milijonų Švedijos kronų. (Lietuvos aidas Nr. 177)

PILNI GRAŽIŲ SUMANYMŲ

Dzūkijos tautinio parko darbuotojai nusiteikę ne vien saugoti, kas išliko, bet ir gaivinti dzūkų tradicijas, skatinti kūrybą. Kas du mėnesius pasirodo parko laikraštis “Šalcinis”. Apie parką išleistas jau dvi knygelės — viena lietuvių, kita užsienio kalbomis. O dabar knygynuose pasirodys naujas dzūkų leidinys “Amatai ir verslai Dzūkijos tautiniame parke”. Jį 3000 egz. tiražu išleido pats parkas. Brolių A. ir M. Černiauskų nuotraukose skulptoriai, dievdirbiai, sodų pynėjos, audėjos, bi-

tininkai, medžiotojai, puodžiai, šulinių kasėjai, jau Anapilin iškeliaavę ir dar jauni — visi labai gyvenimiški, tarsi skleidžiantys kažkokią liūdną šviesą. Šalia žmonių — jų įrankiai, šuliniai, kryžiai, gyvenimas...

“Marginių kapinėse į seną pušį įkėlė vyrai dverinį avilėlį bičių spiečiui. Gaila būtų, jei bitės išlėktų iš kaimo. Kapinėms ši dverelė irgi netrukdo, nes bitė yra šventas Dievo vabalėlis”. Tokie H. Gudavičiaus tekstai puikiai derinasi su brolių Černiauskų nuotraukomis. Knygelę sudarė I. Lazdinis. (Lietuvių aidas Nr. 173)

ŠĖKMĖ ARGENTINOJE

Buenos Airių tarptautiniame kasmetiniame fotosalone dalyvavo ir keltas Lietuvių autorių. Jau trečią apdovanojimą už geriausią fotopeizažą Tarptautinės meninės fotografijos federacijos (FI-AP) sidabro medalį gavo vilnietis Stasys Žvirgždas. Diplomą pelnė kitas žinomas Vilniaus fotomenininkas Vitalijus Butyrinas. (Lietuvos aidas Nr. 170)

ŠV. TĖVO APSILANKYMO METINĖS

Popiežiaus Jono Pauliaus II viešnagės Lietuvoje metinės iškilmingai paminėtos visur, kur jis lankėsi.

Graži įžanga, minint metines Kaune, buvo Šventosios Dvasios koplyčios pašventinimas Šilainiuose. Iki tol šio beveik 50 tūkstančių gyventojų turinčio mikrorajono tikintieji priklausė Vilijampolės parapijai.

Koplyčia įrengta busimųjų parapijos namų ir klebonijos pastate. Koplyčią šventino ir šv. Mišias koncelebravo vyskupas Sigitas Tamkevičius. Pamoksle Jo Ekselencija priminė: gal kai kurie ankstesniajam režimui tarnavę žmonės sunkiai išdrįs peržengti šventovės slenkstį, bet nuo šiol visų čia laukia Eucharistinis Jėzus. Mišiose giedojo Marijos vaikų ir jaunimo grupė.

Besikuriančiai parapijai ir bažnyčiai, kurią suprojektavo architektas Eugenijus Miliūnas, statybos darbams vadovaus Vilijampolės Šv. Juozapo parapijos klebonas mons. Lionginas Vaičiulionis. (Apžvalga Nr. 6)

Miniatiūros

ožka

Kai mano geriausioji draugė ir aš pasiekėme amžių, kurį vokiečiai vadina “Backfisch”, mergaitėms buvo moda skaityti “Raupsuotoją”. Taigi kažkokia geradarė paskolino mudviem tą knygą, bet tik dvidešimt keturiom valandom. Reikėjo skaityti kaip lenktynėse. Aš nediršau, bet mano draugė, pasidėjusi knygą ant kelių, skaitė per istorijos pamoką. Mūsų mokytojas su pasigardžiavimu pasakodamas, kaip žygiavo Hanibalas per Alpes, pajuto. Staiga nutraukė savo pasakojimą ir įsmeigė akis į mus. Aš paraudau ir kumštelėjau draugę. Toji, nieko nesuprasdama, atsistojo.

— Sėsk, juk tavęs nieko neklausiau, — tarė istorikas ir priartėjo prie suolo. Mes apmirėm, o visa klasė sužiuro į mus. Aišku, nusikaltimas paaiškėjo. Mokytojas, pažvelgęs į pirmus puslapius, baisiai piktai suraukė veidą. Na, tai klius, dinktelėjo. Bet ne. Atsargiai, lyg knyga būtų purvina, paėmė ją pirštu galiukais, teatraliai nunešė į kampaną ir skubiai įmetė į šiukščių dėžę. Dar nubraukė pirštus, kad neliktų kas prilipę.

— Ožka ... — pasakė tik vieną žodį ir grįžo prie Hanibalo nuotykių, tarytum nieko nebūta ...

knyga

Mažo provincijos miestelio gatvėje, netoli geležinkelio pervažos, stovi cigarečių krautuvėlė.

Mažytė lyg pirštinė, suodžiais apaugusi. Laukti nuobodu, tai pažvelgiu į vitriną. Visokios smulkmėnos, laikraščiai, žurnalai margina langą. Staiga nustembu. Tarp menkavertės lektūros guli viena vienintelė rimta knyga, Hamsuno “Klajūnai”, lyg balandžio pirmosios juokas. Man pasidaro gaila tos knygos. Ne vieta jai čia. Impulsyviai veržiuos į krautuvę. Apvaliai daili ponitė mane linksmai pasveikina. Matyt, pirkėjai reti paukščiai, tai jaukina kiekvieną saldžia šypsena. Klausiu “Klajūnų” kainos, nes vitrinoje nepažymėta. Ponitės veidelis nušvinta:

— Mieloji, ta knyga brangesnė už kitas. Pati supranti? Tokia stora knyga. Tiek daug puslapių. Geras popierius. Gražiai įrišta ... — čiurlena ponitė kaip šaltinėlis. Mano plonai piniginei kaina gana aukšta. Akimirksnį suabejoju. Padavėja tai pastebi:

— Mieloji, paimk tą knygą į rankas. Pačiu-pinėk. Beveik kilogramą sveria. Ją galėsi ilgai skaityti. Aišku, tos kitos plonos pigesnės ... gal...

Tiesiog žodžiais sninga. O aš sumoku už Hamsuną pagal svorį...

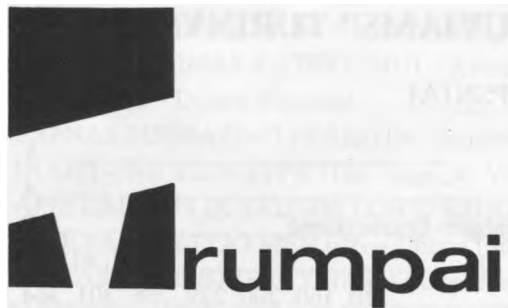
rašytoja

Vaiku būdama, aš labai nemėgau pačios geriausios mamytės draugės. Rašytojos. Atrodė ji keistai, bent mano akimis žiūrint. Mes, vaikai, nebuvome pratę prie make-up. Tai jos kruvinai raudonos lūpos ir siūlo plonumo antakių brūkšnys šaukė lyg atvirksčias grožio simbolis. Aišku, man jos veidas pagaliau visai nerūpėjo. Aš jos nemėgau dėl to, kad mamytės dėmesys būdavo viešniai, vos jai peržengus slenkstį. O toji vaikų nemylėjo. Tai gerai jutau.

Taip kartą man teko nugirsti jų pašnekesį. Mano mama paklausė savo draugę, ar ji jau buvo perskaičiusi naujai pasirodžiusią knygą “Altorių šešėly” ir kaip jai patiko.

— Bet, brangioji, — nustebo rašytoja, — kaip tu gali mane to klausti? Juk žinai, kad aš pati rašau knygas, todėl aš kitų rašytojų kūrinių niekad neskaitau ...

Zenta Tenisonaitė

► Rugsėjo 23 ir 24 d. Jėzuitų gimnazija Kaune minėjo savo įsteigimo 70 metines. Ją baigusieji alumnai, gyveną Čikagoje ir jos apylinkėse, šią sukaktį paminėjo rugs. 23 d. Lemonte. Koncelebracines mišias atnašavo kunigai jėzuitai: Algirdas Paliokas, Jonas Kidykas ir Antanas Saulaitis. Minėjimo programai vadovavo Vytenis Statkus. Kun. J. Kidykas papasakojo savo prisiminimus apie gimnazijos ankstyvuosius metus, o kun. A. Saulaitis — apie dabartinę gimnazijos padėtį ir ateities perspektyvas.

► Marijonai vienuoliai yra įsikūrę ir darbuojasi Panevėžyje, Vilniuje ir Kaune, kur gyvena jų provincijolas kun. Pranas Račiūnas. Rugsėjo mėn. atšventinti didžiausi Lietuvoje Marijampolės marijonų namai, kurie, deja, reikalingi didelio remonto. Šiems namams vadovauja kun. Leonas Lešinskas.

► Dr. B. ir A. Andrašiūnai per Lietuvos katalikų šalpa paaukojo 25.000 dol. Troškūnų bažnyčios ir vienuolyno remontams. Buv. vienuolyno patalpose rengiamas religinis kultūrinis centras jaunimui, jaunoms šeimoms ir studentams iš užsienio. Parapijai vadovauja kun. Saulius Filipavičius.

► Nunciatūros ir Lietuvos vyskupų konferencijos kvietimu katalikiškojo auklėjimo kongregacijos prefektas kard. Pio Laghi rugsėjo pabaigoje aplankė Vilniaus, Kauno, Telšių ir Rygos kunigų seminarijas, susitiko su vyskupais, seminarijų klierikais ir profesūra.

► Į Kauno Tarpdiecezinių kunigų seminariją šiais mokslo metais priimti 37 nauji klierikai. Naujus mokslo metus čia pradėjo 183 jaunuoliai. Vilniaus kun. seminarija priėmė 12 naujų kandidatų į kunigus. Mokslo metus šioje seminarijoje pradėjo 34

klierikai. Į Telšių kun. seminarijos I licėjinį kursą priimta 15 jaunuolių, į II lic. kursą — 9, į I filosofinį — 14.

► Po ilgų dešimtmečių spalio 4 d. buvo atšventinta Bernardinų bažnyčia, esanti šalia Šv. Onos bažnyčios Vilniuje. Bažnyčią atšventino ir mišias aukojo arkiv. J. A. Bačkis. Bolševikai bažnyčią buvo pavertę sandėliu.

► Spalio 1 d. Vilniuje pradėjo veikti seserų karmeličių vienuolynas. Šiuo metu ten yra 10 vienuolių: 6 lietuvaitės ir 4 iš įvairių užsienio kraštų.

► IX Romos katalikų Bažnyčios sinodas, skirtas vienuoliškajam gyvenimui pasauliniu mastu aptarti, įvyko spalio mėn. Romoje. Dalyvavo 245 vyskupai, vienuolių atstovai. Lietuvos vyskupų konferencijai atstovavo vysk. S. Tamkevičius, vienuolėms — ses. Adelė Petraškaitė. Vertėju dalyvavo čikagietis kun. A. Saulaitis, SJ. Šiuo metu Bažnyčioje esama beveik milijonas vienuolių.

► Kanados lietuvių katalikų kunigų suvažiavimas buvo spalio 13 d. Lietuvos kankinių parapijos patalpose Anapilyje, Mississauga, Ont., netoli Toronto. Suvažiavime dalyvavo užsienio lietuvių vysk. P. Baltakis, Panevėžio vysk. J. Preikšas ir Troškūnų kleb. kun. Saulius Filipavičius.

► Vilniuje 1994 m. rudenį pradėjo veikti antra Vilniaus arkivyskupijos Caritas organizacijos katalikiška valgykla. Per dieną ji aptarnaus apie 100 žmonių. Ją įrengti padėjo Halės (Vokietijos) Maltos ordino pagalbos tarnyba, Ignalinos atominė elektrinė ir kitos organizacijos.

► Ilgai ir vargingai statyta Adomo Jakšto katalikų spaustuvė Kaišiadoryse jau pradėjo veikti. Prie jos statybos prisidėjo ne tik Lietuvos tikintieji, bet ir užsienyje gyveną lietuviai bei “Kirche in Not” organizacija.

► Kompozitorius Bronius Budriūnas, parašęs daugybę muzikos kūrinių chorui, solo, fortepijonui, ilgą laiką buvęs Los Angeles Šv. Kazimiero par. vargonininku, mirė 1994 m. spalio 11 d.

► Švč. M. Marijos statula, stovėjusi 40 m. ant pjedestalo prie Šv. Kazimiero bažnyčios Los Angeles, C A, gegužės 13 d. naktį buvo pavogta. Neseniai statula atrasta ir grąžinta į ankstesnę vietą.

Juoz. M.

1994 METŲ „LAIŠKŲ LIETUVIAMS“ TURINYS

ĮVAIRUS STRAIPSNIAI

JEIGU NEBUS MECENATŲ ...-Redaktorius.....	1
AČIŲ TAU, VIEŠPATIE! - Dalia Staniškienė.....	4
MALDA NŪDIENOS ŽMOGAUS SAMPRATA - A. Švabaitė-Brazauskienė.....	7
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE - Jonas Lauriūnas, SJ.....	11, 41, 85, 120, 160, 200, 229, 266, 301, 364
IŠ GYVENIMO PAMOKŲ - Antanas Saulaitis, SJ.....	16
“PASIKEISTI IR ATSINAUJINTI” - Chiara Lubich.....	21
PABENDRAUKIME SU DVASIOS GALIŪNAIS - Juozas Prunskis.....	22
“KA PADARĖTE VIENAM” - Alė Žibūdaitė.....	24
VASARIO ŠEŠIOLIKTOJI - Vytautas Kasniūnas.....	39
DIDŽIOJI LIETUVOS NELAIMĖ - Stasė Petkienė.....	44
VIENOS PARAPIJOS ISTORIJA - Antanas Saulaitis, SJ.....	48
NAUJAS DANGUS IR NAUJA ŽEMĖ - Chiara Lubich.....	54
ATLAIDUMAS - Irena Valantonė.....	55
POPIEŽIUS JONAS PAULIUS II LIETUVOJE - Alė Žibūdaitė.....	57
VASAROS ATGARSIAI - Algirdas Paliokas, SJ.....	59
ŠVENTOJO KAZIMIERO ŠVENTEI - Arkiv. Audrys Bačkis.....	73
ATLAIDUMAS - Stasė Petkienė.....	78
MEILĖS DĖSNIS - ATLEIDIMAS - Donata Zakarevičiūtė.....	82
ATSAKOMYBĖS IR UŽDAVINIŲ SANKRYŽOJE - Kęstutis Trimakas.....	88
VIENA ŠIRDIS IR VIENA SIELA - Chiara Lubich.....	94
VILNIAUS UNIVERSITETO BIBLIOTEKA - Birutė Butkevičienė.....	95
PAVASARINIAI ATLAIDUMO VANDENYS - Gintaras Patackas.....	111
SKRISKITE IŠ KLEVO ŠALIES ... - K. Ambrasas, SJ.....	113
GILESNIS KASDIENYBĖS ĮPRASMINIMAS - Juozas Prunskis.....	118
GYVENIMO PAMOKOS - Antanas Saulaitis, SJ.....	122
ESAMO MOMENTO SVARBA - Chiara Lubich.....	127
VELYKOS AUKŠTAITIJOJE - Aldona Kačerauskienė.....	128
TA ATMINTIS ŠVENTA - Janina Strimaitienė.....	130
ŽVAIGŽDĖMIS VAINIKUOTAJAI - Algirdas Paliokas, S J.....	145
JĖZUS SIUNČIAMAS Į PASAULĮ - Chiara Lubich.....	149
XIX LIETUVIŠKOS ISTORIJOS ŠIMTMETIS - V. Bagdanavičius, MIC.....	150
ŠV. KAZIMIERO ŠVENTĖ VILNIUJE - Gerarda E. Šuliauskaitė.....	154
JOANA PLIKIONYTĖ IR BRONIUS BRUŽAI - Loreta Šilenkaitė.....	158
ŠIMTERIOPAI - Antanas Saulaitis, SJ.....	162
MANO BROLIS - JĖZUITAS - Marija Stankus-Saulaitė.....	166
AR NORĖTUM BŪTI LOZORIUM? - K. J. Ambrasas, SJ.....	168
BIRŽELIO MĖNUO - Red.....	181
GRANDINĖMIS SUKAUSTYTAS BIRŽELIS -Vytautas Kasniūnas.....	183
“DIEVAS - AŠ, KITO NĖRA” - Aldona Kamantienė.....	184

KAS MYLI DIEVĄ, LAIKOSI JO ŽODŽIŲ - Chiara Lubich.....	191
PASIPRIEŠINIMAS KATEKIZMUI - Kęstutis Trimakas.....	192
NEŽUDYK - Dijana Kančienė.....	196
SAPNAS SUGRAŽINO PRAEITIN - Saulena Kilikevičiūtė.....	202
DUOTI - NE VIEN ŠYPSOTIS - kun. V. Vaškelis.....	205
APIE LAIŠKUS IR TAUTOS LOBIŲ SAUGOJIMĄ - Danutė Bindokienė.....	217
KAIP PASILIKTI JO MEILĖJE - Chiara Lubich.....	220
ŠEŠTASIS DIEVO ĮSAKYMAS - Stasė Dzenuškaitė.....	221
NEŽUDYK - Dalia Staniškienė.....	226
DIEVO IR ARTIMO MEILĖ - Aušra Mongirdaitė.....	231
MOKINYS, MOKYTOJAS IR KNYGA - Red.....	253
BRONIAUS BRUŽO KŪRYBA - Loreta Šilenkaitė.....	255
VIENUOLĖS GALI BŪTI ANGELAI - Antanas Saulaitis, SJ.....	257
BET JŪS MYLĖKITE SAVO PRIEŠUS - Alfredas Guščius.....	262
NUOPUOLIS - Birutė Vilkaitė.....	269
NEBIJOK, TIKTAI TIKĖK - Chiara Lubich.....	273
RELIGIJOS REIKALINGUMAS ŠIŲ DIENŲ ŽMOGUI - Sės. Apolonija Andzevičiūtė.....	289
NEPAŽIŠTAMOSIOS IŠPAŽINTIS - Tautvyda Marcinkevičiūtė.....	293
NETURĖK KITŲ DIEVŲ, TIK MANE VIENĄ - Aušra Kukulskienė.....	297
POKALBIO TEOLOGIJA - V. Bagdanavičius, MIC.....	304
NETARK SAVO VIEŠPATIES VARDŲ BE REIKALO - Alma Stasiulevičiūtė.....	307
GALYBĖ SILPNUME - Chiara Lubich.....	311
PARADOKSŲ KARALIUS - Algirdas Paliokas, SJ.....	325
KAINO IR ABELIO AUKOS - V. Bagdanavičius, MIC.....	329
AMŽINYBĖS POŽIŪRIU - Jolanta Podleskytė.....	333
PAMILKIME TIESĄ - Stasė Dzenuškaitė.....	337
NUODĖMĖS KAINA - Saulena Kilikevičiūtė.....	344
PAS KĄ MES EISIME - Chiara Lubich.....	347
DIEVĄ MYLINTIEMS VISKAS Į GERA - Kun. Jonas Boruta, SJ.....	361
DIDVYRIŲ AR BAILIŲ VISUOMENĖ? - Saulius Aleliūnas.....	367
GYVENIMAS PAAUKOTAS KITIEMS - Ses. Gerarda Šuliauskaitė.....	370
MEILĖ NIEKADA NESIBAIGIA - Aldona Puišytė.....	372
SEKMADIENĮ ŠVĘSK - Arvydas Ramonas.....	376
MAMYTE, NEŽUDYK - Viltautė Pocienė.....	380
NEVOK! - Aldona Kačerauskienė.....	385
IŠMINTIS IŠ AUKŠTYBIŲ - Chiara Lubich.....	387

ŠEIMA

KAI SANTUOKA SUBYRA - Antanas Saulaitis, SJ.....	240
TEGUL SKAMBA, SKAMBA KANKLIAI - K. Ambrasas, SJ.....	280
ŠEIMA LIETUVIŲ TAUTOSAKOJE - Rita Repšienė.....	320

JAUNIMAS

ATLAIDUMAS - Vilma Grabauskaitė.....	26
JAUNIMO KELIONĖ PO LIETUVĄ - Giedrė Garlaitė.....	27
ATLAIDUMO PAMOKOS - Asta Stankūnaitė.....	62
DABARTINIO LIETUVOS JAUNIMO CHARAKTERISTIKA - Aurimas Šukys.....	98
LIETUVOS JAUNIMO CHARAKTERISTIKA - Birutė Vilkaitė.....	131
MANO SENELIO GYVENIMO RAMYBĖ - Daiva Kulbokaitė.....	136
KĄ REIŠKIA “ATLEISTI”? - Alė Žibūdaitė.....	170
DABARTINIO MŪŠŲ JAUNIMO CHARAKTERISTIKA - Giedrė Garlaitė.....	171
VIDUJE ŠAUKIANČIOJO BALSAS - Aurimas Šukys.....	206
GERBK TĖVĄ IR MOTINĄ - Vilmantė Pociūtė.....	238
NEŽUDYK! - Jurgita Kairytė.....	274
GYVENIMAS - Alė Žibūdaitė.....	275
GERBK SAVO TĖVĄ IR MOTINĄ - Simona Bieliauskaitė.....	312
DEŠIMT DIEVO ĮSAKYMŲ - Ieva Cicėnaitė.....	350

KNYGOS

PREMIJA KUN. K. TRIMAKO KNYGAI - Red.....	96
ATSIUŠTA PAMINĖTI - Red.....	208
DVIGUBAS SOLO - A. Kezys ir Loreta Vaškus.....	243
NAUJI LEIDINIAI - Red.....	314
ATSIUŠTA PAMINĖTI - Red.....	353

EILĖRAŠČIAI

JUOZAS ANDRIUŠKEVIČIUS.....	37
JANINA STRIMAITIENĖ.....	77
ANTANAS JASMANTAS.....	109
LORETA VAŠKUS.....	248
ALDONA PUIŠYTĖ.....	284
ALDONA PUIŠYTĖ.....	313
ALDONA PUIŠYTĖ.....	314
ALDONA PUIŠYTĖ.....	388

TĖVYNĖJE.....	29, 63, 100, 137, 173, 209, 244, 276, 316, 354, 389
KALBA.....	67, 104, 141, 177, 212, 249, 283, 315, 357, 388
ĮVAIRYBĖS.....	143, 179, 213, 250, 286
ŠYPSULIAI.....	70, 105, 142, 214, 251, 287, 323, 358, 392
ATGARSIAI.....	285
TRUMPAI	visuose numeriuose yra trumpų žinučių iš katalikiškojo pasaulio.

36-asis "Laiškų lietuviams" konkursas

Skelbiame straipsnio konkursą suaugusiems ir jaunimui. Jaunimui priklausys tik viduriniųjų ir kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Jaunimas būtinai prie straipsnio turi pažymėti, kad jis skiriamas jaunimo grupei. Konkurso taisyklės bus maždaug tos pačios kaip ir praėjusiuose konkursuose, tik straipsniai turės būti parašyti būtinai mašinėle su pakankamais tarpais tarp eilučių. Ranka rašytų į konkursą nepriimsime. Suaugusiųjų rašiniai turės būti maždaug 4-9 puslapių, o jaunimo — bent 2 puslapių, bet pageidaujame ir ilgesnių. Premijų skaičių ir didumą nustatys vertinimo komisija.

Siūlomos pasirinkti trys temos: 1. Kelias į Lietuvos dvasinį prisikėlimą; 2. Šeima — meilės mokykla; 3. Kitus įveikti gali daug kas, save įveikti gali tik žmogus.

Straipsniai pasirašomi slapyvardžiu, į atskirą vokelį įdedama tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas. Ant vokelio užrašomas tik slapyvardis. Vokelis kartu su straipsniu įdedamas į didesnį voką, kuris siunčiamas šiuo adresu: "Laiškai lietuviams", 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636, USA. Straipsniai turi pasiekti redakciją iki 1995 m. vasario 16 d. Vėliau atėjusieji nebus priimti.

Konkursui atsiųsti straipsniai tampa redakcijos nuosavybe. Konkurso vertinimo komisija: Juozas Masilionis (pirm.), Aldona Jurkutė (sekr.), Aldona Šmulkštienė (narė). Laimėtojams premijos bus įteiktos "Laiškų lietuviams" metinės šventės proga Jaunimo centre balandžio mėn. 30 dieną.

Šį "Laiškų lietuviams" numerį iliustravome Edmundo Petrausko nuotraukomis iš Šiluvos Marijos parapijos bažnyčios, kuri šiais metais švenčia savo gyvenimo 30 metų sukaktį. Parapija įsteigta Londone, Ont., Kanadoje 1964 m., o bažnyčia perimta ir pertvarkyta iš buvusios anglikonų bažnyčios. Visus vidaus perprojektavimo ir sulietuvinimo darbus atliko architektas dr. Alfredas Kulpavičius. Jo yra sukurti didžiojo altoriaus ir Aušros Vartų Marijos vitražai. Parapijoje yra klebonavę šie kunigai: Boleslovas Pacevičius, Jonas Staškevičius, Ignas Mikalauskas, OFM, o dabartinis klebonas nuo 1989 m. yra kun. Kazimieras Kaknevičius.

Parapijoje veikė skautų vietininkija, tautinių šokių ir dainų ansamblis, "Rasos" studentčių kvartetas. Dar tebeveikia L. Eimanto vardu pavadinta šeštadieninė mokykla, pensininkų klubas, sporto klubas "Taurus" ir mišrus choras "Pašvaistė".

Nors parapijiečių skaičius nedidėja, žmonės sensta, bet linkime jai dar nenuleisti rankų ir ilgai gyventi.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užbalienė. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. FAX (312) 737-0486. "Draugo" spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.